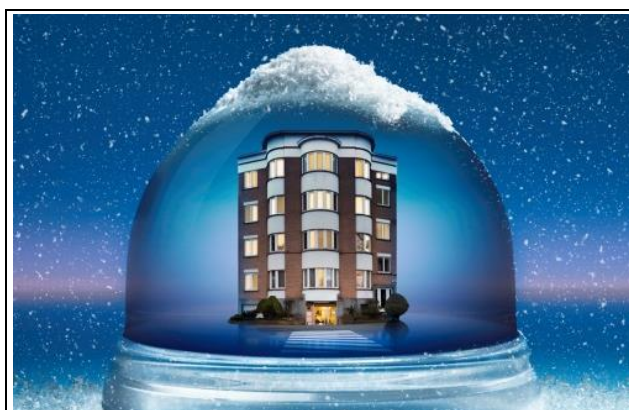

Afdeling Energie, Lucht, Klimaat en Duurzame Gebouwen

ENERGIEPREMIES – VERSLAG 2018

Het verslag *EnergiePremies 2018* geeft antwoorden op de belangrijke vragen over het uitvoeringsprogramma 2017, de betrokken premies, de begroting en de gevolgen ervan.

Versie mei 2019

Meer informatie

<http://www.leefmilieu.brussels/>

DEPARTEMENT ENERGIEPREMIES

ENERGIEPREMIES – VERSLAG 2018

VERSLAG ENERGIEPREMIES 2018: SAMENVATTING

1. HET SYSTEEM VAN DE 'ENERGIEPREMIES'

Als uithangbord van een stimulerend en duurzaam energiebeleid zijn de Energiepremies een investeringssteunmaatregel die Brusselaars informeert en stimuleert, zodat zij de juiste keuze maken bij de energierenovatie van een gebouw en hun energieverbruik - en factuur - kunnen terugschroeven. De premies leveren aldus een niet geringe bijdrage tot de geïntegreerde doelstellingen van het Gewest wat betreft het "Lucht-Klimaat-Energieplan" voor 2020, 2030 en 2050.

Bovendien ondersteunt het systeem een keuze van oplossingen die, zowel voor renovaties als voor nieuwbouw, energie-efficiënter - zo niet vernieuwender - zijn dan wat de markt spontaan aanbiedt. Het ondersteunt bovendien ook de Brusselse renovatie- en bouwmarkt.

De Energiepremies worden sinds 2004 uitgekeerd en vertegenwoordigden in 2018 een beschikbare jaarbegroting van € 22 miljoen, waarvan € 14,6 miljoen werd gebruikt voor ongeveer 10.000 uitgekeerde premies.

Van 2004 tot 2011 werd het systeem van de energiepremies uitgevoerd door SIBELGA. Vandaag wordt het technisch en administratief beheerd door Leefmilieu Brussel.

Concreet berust het systeem van de Energiepremies op 3 pijlers:

- een **uitvoeringsprogramma** dat elk jaar de technische en financiële kenmerken van de premies definieert; de jaarlijkse herziening zorgt ervoor dat het wordt afgestemd om de meest geavanceerde technologieën die op de markt beschikbaar zijn;
- een **begrotingsmachtiging** die de beschikbare jaarlijkse begroting voor het premiestelsel bepaalt;
- een **interministerieel protocolakkoord** dat de procedure van de betaling van de premies vlotter laat verlopen.

Sinds 2011 wordt bovendien rekening gehouden met **sociale maatstaven**. Dit betekent dat men bij de berekening van het premiebedrag rekening houdt met 3 inkomenscategorieën en dat woningen die in een RVOHR-zone¹ gelegen zijn (met inbegrip van de Wijkcontracten en het SVG-gebied), automatisch een verhoogde premie krijgen.

¹ Hoewel men in 2017 gemeenzaam spreekt over stadsvernieuwingsgebied (SVG) hanteert men in het uitvoeringsprogramma van de premies voor 2017 nog steeds de benaming 'RVOHR-zone'. Daarom zullen we deze benaming doorheen het document blijven gebruiken.

2. RESULTATEN: WIE KRIJGT DE PREMIE EN WAARTOE DIEN ZE?

Gaat men dieper in op het effect op de begroting van 2018, dan stelt men vast dat de premies:

- vooral werden toegekend aan **huisgezinnen**, die nagenoeg 84% van de toegekende premies ontvingen, wat 74% van het totale uitgekeerde bedrag vertegenwoordigt; deze premies gingen voor 67% naar de bewoners van de woningen;
- vooral betrekking hadden op werken aan de **woningen**: dat was het geval voor 98% van de toegekende premies, wat 93% van het uitgekeerde totaalbedrag vertegenwoordigt;
- voornamelijk op renovatiewerkzaamheden betrekking **hadden**;
- voornamelijk, over de verschillende sectoren heen, gingen naar dakisolatie (37% van de bedragen), dan de plaatsing van efficiënte verwarmingsketels (21%) en tot slot de muurisolatie (20%);
- zullen gezorgd hebben voor een energiebesparing van 77,12 GWh, het equivalent dus van het verbruik van 5.000 Brusselse huisgezinnen.

Het systeem van aanpassing van de premies aan de inkomens heeft zijn doel bereikt: huisgezinnen met een laag inkomen genieten doorgaans een grotere terugbetaling van hun investering dan andere huisgezinnen.

De aan de premies gerelateerde werken vertegenwoordigen een gefactureerd bedrag van minstens 71 miljoen euro; **de investering van 1 euro overheidsgeld draagt bij tot het genereren van meer dan 5 euro aan werkzaamheden voor de bouwsector.**

INHOUDSTAFEL

VERSLAG ENERGIEPREMIES 2018: SAMENVATTING	2
INHOUDSTAFEL.....	4
OVERZICHT VAN DE FIGUREN.....	4
OVERZICHT VAN DE TABELLEN	5
DOELSTELLING EN MOTIVERING VAN DIT DOCUMENT	7
INLEIDING: HET SYSTEEM VAN DE ENERGIEPREMIES	8
DEEL I: ANALYSE VAN DE TOEGEKENDE PREMIES TIJDENS HET BEGROTINGSJAAR 2018	16
.....	41
DEEL II: ANALYSE VAN HET AANTAL INGEDIENDE DOSSIERS VOOR 2018 EN HET ADMINISTRATIEVE BEHEER VAN HET PREMIESTELSEL.....	42
DEEL III: VERGELIJKING VAN DE STELSELJAREN.....	53
DEEL IV: DOORLICHTING VAN DE ENERGIEBESPARINGEN DIE SINDE 2012 DOOR DE ENERGIEPREMIES WERDEN GEGENEREERD.....	55
BESLUIT: HET HUIDIGE SYSTEEM.....	60

OVERZICHT VAN DE FIGUREN

Figuur 1 - Opsplitsing van het aantal premies en toegekende totaalbedragen per belangrijkste technologische categorie	18
Figuur 2 - De "Trias Energetica" voor het ontwerp van gebouwen	18
Figuur 3 - Opsplitsing van het aantal premies en toegekende totaalbedragen per technologie	21
Figuur 4 - Top 5 van het aantal toegekende premies in functie van de technologieën in 2016, 2017 en 2018.....	21
Figuur 5 - Top 5 van de bedragen voor toegekende premies in functie van de technologieën in 2016, 2017 en 2018.....	22
Figuur 6 - Energieverbruik en -factuur van het BHG in 2016 - Verdeling per economische sector	23
Figuur 7 - Vergelijking van de verdeling van de premies per sector voor 2016, 2017 en 2018.....	26
Figuur 8 - Aantal premies en totaalbedrag voor huisgezinnen, per technologie.....	27
Figuur 9 - Opsplitsing van de aan huisgezinnen toegekende premies voor woningen, naargelang de aanvrager de woning al dan niet zelf bewoont.....	27
Figuur 10 - Aantal premies toegekend aan de openbare sector, per technologie	29
Figuur 11 - Totaalbedragen toegekend aan de openbare sector, per technologie	29
Figuur 12 - Aantal premies toegekend aan de privésector, gerangschikt volgens technologie.....	31
Figuur 13 - Premiebedragen toegekend aan de privésector, gerangschikt volgens technologie	31
Figuur 14 - Aantal premies toegekend aan vzw's, gerangschikt volgens technologie	32
Figuur 15 - Premiebedragen toegekend aan vzw's, gerangschikt volgens technologie.....	33
Figuur 16 - Vergelijking van de verdeling van het toegekende bedrag voor doelgroepen in 2016, 2017 en 2018.....	35
Figuur 17 - Inkomensniveaus op basis van het aantal premies en het bedrag van de toegekende premies (huisgezinnen)	37

Figuur 18 - Opsplitsing van de werkzaamheden aan woningen die energieprijzen genieten in functie van de woningvoorraad per gemeente	40
Figuur 19 - Premies toegekend in functie van de RVOHR-zone	41
Figuur 20- Aantal ingediende dossiers in kalenderjaar 2018, opgesplitst per status	42
Figuur 21 - Aantal ingediende aanvragen per stelsel	43
Figuur 22 - Maandelijks totaalbedragen per ontvangstdatum en per stelsel	45
Figuur 23 - Maandelijks evolutie van de lopende premies en de premies die wachten op uitbetaling (in aantal)	46
Figuur 24 - Aantal behandelde premies per behandeldingsdatum	46
Figuur 25 - Behandelingstermijn (dossiers die werden toegekend zonder vraag naar aanvullingen) ..	47
Figuur 26 - Behandelingstermijn (dossiers die werden goedgekeurd na een verzoek tot bijkomende informatie)	48
Figuur 27 - Maandelijks verloop van de uitbetaling van de premies	49
Figuur 28 – Evolutie van de gecumuleerde bedragen in 2018	50
Figuur 29 - Cijfer van de oproepen in verband met het energietheema en de energieprijzen die in 2018 werden behandeld door de dienst Info-Leefmilieu	52
Figuur 30 - Energiebesparing (GWh) per jaar en per soort van premie	57
Figuur 31 - Energiebesparing per jaar (GWh), sinds 2004, over alle premies heen	57
Figuur 32 - Totaal gecumuleerde energiebesparingen sinds 2004 in GWh	58
Figuur 33 - Bespaarde energie (kWh) / euro premie	59

OVERZICHT VAN DE TABELLEN

Tabel 1 - Aantal premies en toegekende bedragen, 2004-2018	13
Tabel 2 - Opsplitsing van de premies volgens belangrijkste categorie, aantal en bedrag	17
Tabel 3 - Opsplitsing van de premies per technologie, aantal en uitgekeerd bedrag	19
Tabel 4 - Opsplitsing van de premies volgens gebouwtype	23
Tabel 5 - Opsplitsing van de premies volgens belangrijke activiteitensectoren	25
Tabel 6 - Opsplitsing van de premies volgens het type openbare sector (aantal en bedrag)	28
Tabel 7 - Premies toegekend aan de overheidssector	30
Tabel 8 - Premies toegekend aan de privésector	30
Tabel 9 - Opsplitsing van de aan de privésector toegekende premies in functie van het type van begunstigd gebouw	32
Tabel 10 - Premies aan vzw's	32
Tabel 11 - Opsplitsing van de aan vzw's toegekende premies in functie van het type van begunstigd gebouw	34
Tabel 12 - Opsplitsing van het bedrag en aantal premies aan de verschillende sectoren per inkomenscategorie	34
Tabel 13 - Verdeling van het bedrag en van het aantal toegekende premies voor doelgroepen (voorkeurscategorie)	35
Tabel 14 – Voor doelgroepen toegekend bedrag (voorkeurscategorie) en verschil in categorie A	36
Tabel 15 - Premies aan huisgezinnen opgesplitst per inkomenscategorie: aantallen en totaalbedragen	36
Tabel 16 - Detail van de premies per inkomenscategorie	37
Tabel 17 - Woningpremies: dekkingsgraad	38

Tabel 18 - Aantal premies en toegekend totaalbedrag per gemeente	39
Tabel 19 - Opsplitsing van het budget 2017 per gemeente en percentage met RVOHR-bonus.....	41
Tabel 20 - Voornaamste redenen van premieweigeringen in 2018.....	43
Tabel 21 - Gedetailleerde vergelijking van de premies die overblijven sinds 2016	44
Tabel 22 - Vergelijking van de stelseljaren 2017 en 2018 in termen van aantallen en bedragen van toegekende premies.....	53
Tabel 23 - Energiebesparing (GWh) per jaar en per soort van premie	56
Tabel 24 - Hypothesen voor energiebesparing per technologie	58

DOELSTELLING EN MOTIVERING VAN DIT DOCUMENT

1. DOELSTELLING

Dit document heeft als doel een gedocumenteerde analyse te maken van de resultaten van het systeem van Energiepremies voor het begrotingsjaar 2018.

2. MOTIVERING VAN DIT DOCUMENT

De energiepremies worden beschreven in het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 9 februari 2012 betreffende de toekenning van financiële steun op het vlak van energie. Artikel 7 bepaalt dat Leefmilieu Brussel "de Regering vóór 30 juni van elk jaar een verslag over de uitvoering van zijn verplichtingen en opdrachten gedurende het voorgaande jaar en over de acties van het uitvoeringsprogramma" moet bezorgen. Dit verslag is dus een wettelijke verplichting.

Het verslag 'Energiepremies 2018' moet een antwoord bieden op enkele fundamentele vragen:

- Beantwoordden het stelsel van 2018 en het bijbehorende uitvoeringsprogramma goed aan de verwachtingen? Welke premies werden het vaakst aangevraagd?
- Werd het voor 2018 begrote budget volledig opgebruikt? Volstond het budget om de aanvragen te dekken? Heeft dit budget implicaties voor het budget van 2019?

In 2018 werden 9.852 premieaanvragen ingediend bij Leefmilieu Brussel; 9.980 premies werden uitbetaald², goed voor een totaalbedrag van € 14.565.250.

3. STRUCTUUR VAN HET DOCUMENT

Het document omvat de volgende delen:

- Inleiding: het systeem van de 'Energiepremies'
- Deel I: analyse van de toegekende premies tijdens het begrotingsjaar 2018
- Deel II: analyse van het aantal ingediende dossiers voor 2018 en het administratieve beheer van het premiestelsel
- Deel III: vergelijking over verschillende jaren
- Deel IV: doorlichting van de energiebesparingen die sinds 2012 door de Energiepremies werden gegenereerd
- Besluit

² In dit verslag omvat de 'uitbetaling van de premie' twee begrippen, namelijk de effectieve, directe betaling van een premie en de vastlegging van de premiebelofte.

INLEIDING: HET SYSTEEM VAN DE ENERGIEPREMIES

De Energiepremies worden sinds 2004 uitgekeerd en vertegenwoordigden in 2018 een beschikbare jaargroting van € 22 miljoen, waarvan € 14,6 miljoen werd gebruikt voor ongeveer 10.000 uitgekeerde premies.

Als uithangbord van een stimulerend en duurzaam energiebeleid zijn energiepremies een investeringssteunmaatregel die Brusselaars informeert en stimuleert, zodat zij de juiste keuze maken bij de energierenovatie van een gebouw. De premies leveren aldus een niet geringe bijdrage tot de geïntegreerde doelstellingen van het Gewest wat betreft het "Lucht-Klimaat-Energieplan" voor 2020, 2030 en 2050. In tegenstelling tot andere steunmaatregelen, is het energiepremiestelsel niet in de eerste plaats bedoeld om Brusselaars gemakkelijker toegang te verschaffen tot een woning, maar wel om hen te helpen om hun woningen zo te verbeteren dat hun energieverbruik getemperd wordt.

1. ALGEMEEN - DE DOELSTELLINGEN VAN HET PREMIESYSTEEM

Het systeem van de Energiepremies zo opgevat dat het milieudoelstellingen haalt en tegelijkertijd op coherente wijze rekening houdt met sociale en economische bezorgdheden.

1.1 Energiebesparing stimuleren en bijdragen aan de vermindering van de CO₂-uitstoot

De algemene doelstelling van dit instrument is het energieverbruik terugschroeven en de CO₂-uitstoot verminderen. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is de bouwsector de voornaamste energieverbruiker (74%)³. De isolatie van gebouwen en de renovatie van verwarmingsinstallaties zijn dan ook een prioriteit om de doelstellingen inzake uitstootvermindering van de Europese Unie te halen. De premies zijn voor Brusselaars een belangrijke stimulus om te investeren in maatregelen die hun energiefactuur doet dalen en om bij te dragen aan deze algemene doelstellingen.

Het instrument heeft aan de basis geen typisch sociaal oogmerk maar beoogt eerder de bevordering van energiebesparende investeringen, door de burger wegwijs te maken in de meest geavanceerde technologieën die beschikbaar zijn op de markt. Sinds 2011 werd er evenwel een sociaaleconomische dimensie aan toegevoegd, met hogere premies voor aanvragers uit de gemiddelde- en lage-inkomenscategorie.

1.2 De markt aanmoedigen energie-innoverend te renoveren

Het gebruik van energie-efficiënte materialen, systemen en toestellen is erg belangrijk om het comfort van gebouwen te verzekeren en het energieverbruik te optimaliseren. Deze specifieke takken van de bouw- en productiesector kennen een snelle evolutie, onder andere door de snelle prijsstijging van de traditionele energiebronnen in Europa. Een van de grootste uitdagingen voor deze markt is evenwel het creëren van een voldoende 'kritische massa' om nieuwe technologieën ingang te doen vinden in de dagelijkse renovatiepraktijken.

Het systeem van de Energiepremies sluit aan op de logica van steunmaatregelen voor investeringen in energie-efficiëntie. Het biedt mensen die voor renovaties staan of een nieuwbouw neerzetten de kans om energie-efficiënte oplossingen te kiezen voor hun gebouw. Het ondersteunt op die manier ook de Brusselse renovatie- en bouwmarkt.

³ Globale energiebalans van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest 2016 – samenvattend rapport – oktober 2018

Energiepremies helpen om op lange termijn te investeren, door de energiekwaliteit van de renovatie of de nieuwbouw te verbeteren zodat woningen niet slecht geconfigureerd of verouderd zijn na verloop van 5, 10 of 15 jaar, terwijl de investeringen zelf (dak, raam, muur, ...) een aanzienlijk langere levensduur hebben. De premies geven mensen een 'duwtje in de rug' zodat ze net iets meer kunnen investeren in betere energieprestaties. In het licht van de onafwendbare stijging van de energieprijzen en de noodzaak om de uitstoot van broeikasgassen drastisch terug te dringen tegen 2050, is een beleid dat erin bestaat om investeringen te stimuleren die beantwoorden aan deze uitdagingen, een goed beleid.

De energiepremie speelt ook onrechtstreeks de rol van stimulator voor economische groei door indirect de transitie te bevorderen - en zelfs de toename - van bedrijven die opteren voor innovatie en door de opleidingen van de betrokken werknemers en ondernemers te stimuleren, alsook de lokale en moeilijk verplaatsbare technische beroepen. Door een beroep te doen op een vakman wordt de correcte en veilige uitvoering van de werken gewaarborgd en blijft de milieu-impact van de werkzaamheden of de installatie beperkt.

1.3 Ondersteuning van de doorvoering van een strenge Europese energiewetgeving

De energiepremie is ook een instrument dat nuttig kan bijdragen tot de doorvoering van een wetgeving en de naleving ervan.

De invoering van de EPB-verwarmingsreglementering is hier een goed voorbeeld van. Sinds 2012 is de premie voor verwarmingsketels onderworpen aan een erkenning van de installatie door een EPB-verwarmingsinstallateur, wat heeft geleid tot een stijging van de aanvragen tot erkenning door installateurs, meer bewustwording en voorlichting van de particulieren omtrent deze wetgeving en een kwaliteitsgarantie van de installaties.

1.4 Kortom ...

Kortom, het systeem van de Energiepremies biedt de volgende voordelen:

- gevolgen voor het milieu: bijdrage tot terugschroeven van CO₂-uitstoot door de betere energieprestaties van gebouwen.
- sociale gevolgen: minder energieverbruik en dus lagere energiefactuur; optimalisering van de kosten voor duurzame energierenovatie voor de bouwmeesters; meer comfort voor de gebouwen die al of niet door de eigenaar bewoond worden; ondersteuning van de implementatie van Europese regelgeving inzake energie-efficiëntie;
- economische gevolgen: ontwikkeling/groei van de markt van energie-efficiënte en innoverende renovaties; opwaardering van desbetreffend O&O;
- (indirecte) gevolgen voor de tewerkstelling: behoud/stimuleren van tewerkstelling in de sector van de energie-efficiënte renovaties en lokale, officiële en niet of weinig verplaatsbare tewerkstelling;

2. HUIDIG WETTELIJK EN BUDGETTAIR KADER

Het systeem van de Energiepremies maakt deel uit van de familie van de subsidies voor een rationeel energieverbruik. Het wordt gespijsd door heffingen op de omzet van de distributienetbeheerders voor elektriciteit en gas⁴ die in het Begrotingsfonds voor het Energiebeleid worden gestort.

Van 2004 tot 2011 werd het systeem van de energiepremies uitgevoerd door SIBELGA. Vandaag wordt het technisch en administratief beheerd door Leefmilieu Brussel.

Het wettelijke kader van het systeem is de herziening van de ordonnanties van 20.07.2011 (ordonnanties tot wijziging van de ordonnantie van 19.07.2001 - ELEK en 1.04.2004 - GAS) betreffende de organisatie van de elektriciteits-/gasmarkt in het BHG en het BBHR van 9.02.2012 betreffende de toekenning van financiële steun op het vlak van energie.

Concreet berust de uitvoering van het systeem op 3 pijlers:

- het **jaarlijks uitvoeringsprogramma** dat het premiestelsel definieert en het jaarlijks toegekende budget bepaalt;
- de **begrotingsmachtiging** die de beschikbare bedragen bepaalt (onder voorbehoud van bijdragen aan het Fonds);
- het **interministerieel protocolakkoord** dat de budgettaire en boekhoudkundige procedure voor de betaling van de premies vlotter laat verlopen.

2.1 Het uitvoeringsprogramma en het jaarlijkse premiestelsel zorgen voor een dynamische omkadering van de premiestelsels

Het uitvoeringsprogramma is een document dat jaarlijks wordt goedgekeurd door de Regering en dat het **premiestelsel** bepaalt, d.w.z. de technische, administratieve en financiële voorwaarden voor de toekenning van de premies. De Regering herbepaalt hierin het toegekende budget. Onder bepaalde voorwaarden kunnen het programma en het budget in de loop van het jaar gewijzigd worden⁵. Het uitvoeringsprogramma verleent een zekere dynamiek aan het apparaat, omdat de jaarlijkse herziening van de technische bepalingen de quasi real-time ondersteuning van de evolutie van energie-efficiënte technologieën of technologieën die verband houden met hernieuwbare energiebronnen mogelijk maakt. De herziening van de technische clausules laat een relatief snelle reactie op de economische schommelingen toe.

⁴Wegens hun verplichting tot openbare dienstverlening

⁵"De Regering keurt vóór 1 oktober van elk jaar het uitvoeringsprogramma voor het volgende jaar goed van de acties met betrekking tot het rationeel gebruik van elektriciteit ten behoeve van alle categorieën van eindgebruikers en plaatselijke dienstverleners waarnaar wordt verwezen in het voorgaande lid, evenals de hieraan gerelateerde begroting. Dit uitvoeringsprogramma omvat de financiële en technische voorwaarden voor het verkrijgen van financiële steun. Het beheer van de toekenning en de betaling van de financiële hulp wordt georganiseerd door het Instituut.

Na advies van Brugel kan de Regering in het lopende jaar wijzigingen aan het uitvoeringsprogramma en het bijhorende budget goedkeuren."

Het besluit van 09/02/2012 bepaalt de inhoud nader:

"Art. 4.

§ 1. Het voornoemde uitvoeringsprogramma bepaalt:

- 1° de aard, de technische criteria en de categorieën van begunstigen van de premies en van de interestbonificaties die gelden tijdens het bedoelde jaar;
- 2° de regels waarmee het bedrag van de premie of van de interestbonificatie kan worden bepaald;
- 3° de begrotingskredieten die aan de regeling voor financiële steun van dit besluit worden besteed;
- 4° de termijnen om een aanvraag van premie of van interestbonificatie in te dienen.

§ 2. Het bedrag van de premie of van de interestbonificatie waarvan sprake in § 1 kan een vast bedrag zijn of een bedrag in verhouding tot het factuurbedrag, tot de omvang of de kwaliteit van de investering of een combinatie van beide.

Het bedrag kan verschillen naar gelang van:

- 1° de aard van de begunstigde, het type van het gebouw en, voor de huisgezinnen, hun sociaal-economisch profiel;
- 2° de precieze plaats van het gebouw in kwestie vanwege het gewestelijke stadsrenovatiebeleid;
- 3° de aard van de werken naargelang het gaat om een nieuw gebouw of om een renovatie.

§ 3. Het uitvoeringsprogramma kan bepalen:

- 1° de premies die worden aangevraagd na de verwezenlijking en na de betaling van de studie, de aankoop of de investering in kwestie;
- 2° de premies waarvoor een premiebelofte wordt aangevraagd vóór de verwezenlijking van de studie, de aankoop of de investering in kwestie, vanwege hun technische complexiteit of de grootte van het geldbedrag. In dat geval wordt de maximumtermijn vastgelegd waarin het verzoek tot betaling na de toekenning van de premiebelofte kan worden ingediend.
- 3° het maximale premiebedrag dat per gebouw toegekend kan worden;
- 4° de datum van inwerkingtreding van een welbepaalde premie.

§ 4. De inwerkingtredingsdatum van het uitvoeringsprogramma is standaard 1 januari van het bedoelde jaar."

Het uitvoeringsprogramma is een document van enkele bladzijden met een technische bijlage waarin de toekenningsvoorwaarden van het premiestelsel van het jaar in kwestie beschreven worden.

Het premiestelsel dat in een bepaald jaar van kracht is, geldt voor alle premieaanvragen voor werkzaamheden die in aanmerking komen voor de desbetreffende premie en die tussen 1 januari en 31 december van het bedoelde jaar gefactureerd worden⁶. Aanvragen moeten binnen een termijn van 4 maanden na facturatie ingediend worden voor wat betreft het premiestelsel tot 2017 en binnen 12 maanden na facturatie vanaf het stelsel dat in 2018 in voege trad. Indien het beschikbare budget dreigt op te raken in de loop van het jaar, zal Leefmilieu Brussel een bericht publiceren in het Belgisch Staatsblad, in de media die het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bestrijken en op de website van het Leefmilieu Brussel. In dit bericht staat in welke periode de uitgaven in kwestie in aanmerking blijven komen voor de premie of de interestbonificatie, binnen de grenzen van de budgettaire enveloppe. Deze periode mag niet korter zijn dan twee weken, te rekenen vanaf de datum van verschijning in het Belgisch Staatsblad.

⁶ De facturatedatum voor rechtstreekse premies of de datum van indiening voor de premiebeloftes.

De wet verplicht een jaarlijkse rapportering over de uitvoering van het programma en de besteding van het budget.

2.2 De jaarlijkse begrotingsmachtiging bepaalt de beschikbare bedragen

De begrotingsmachtiging wordt bepaald door de ordonnantie betreffende de begroting die jaarlijks wordt goedgekeurd. Deze machtiging bepaalt het bedrag dat kan worden vastgelegd/betaald tijdens het begrotingsjaar, op basis van de betreffende basisallocaties van de gewestelijke begroting. Verschillende toewijzingen hebben betrekking op de energiepremies en verschillen afhankelijk van het type aanvrager (particulieren, verschillende categorieën van aanvragers uit de openbare sector, verschillende categorieën van aanvragers uit de particuliere sector) en het type premie (studie of investering).

Deze toewijzingen gebeuren op basis van de bijdragen aan het REG-fonds. Daarom kan de begrotingsmachtiging (vastlegging, gelijktijdig visum) pas gebeuren in de mate dat de bijdragen daadwerkelijk in dit Fonds worden gestort. Dit betekent dat het niet volstaat dat een vastlegging of betaling wordt toegestaan om ook daadwerkelijk te worden uitgevoerd: dat kan pas gebeuren als het Fonds ook werkelijk gespijsd wordt.

2.3 Het protocolakkoord zorgt voor een relatieve vereenvoudiging van het budgettaire en boekhoudkundig mechanisme voor de toekenning van de premies

Gelet op het aantal te behandelen premieaanvragen en met het oog op een vlottere afhandeling, is de budgettaire en boekhoudkundige procedure sinds 2012 onderworpen aan een protocolakkoord van bepaalde duur tussen de minister van Energie en de minister van Begroting.

Het eerste protocolakkoord had betrekking op de periode 01/01/2012 tot 31/12/2013; het tweede werd in mei 2014 ondertekend en bestreek het jaar 2014. Het protocol zorgt ervoor dat de vastlegging en de uitkering van de premie gelijktijdig kan gebeuren (uitkering zonder afzonderlijk voorafgaand vastleggingsvisum van de inspecteur van Financiën of de minister van Begroting⁷). Sinds 2015 geldt er een meerjarig protocolakkoord om de werking van premievastleggingen en -uitkeringen te vereenvoudigen en te versnellen. Dat protocol bestrijkt een periode van 5 jaar (2015-2019). Het heeft ervoor gezorgd dat de premies sneller na de start van het nieuwe begrotingsjaar worden uitbetaald.

3. GLOBALE EVOLUTIE VAN HET PREMIESYSTEEM VAN 2004 TOT 2018

3.1 2018, de stabiliteit van het stelsel in lijn met 2016

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering heeft op 19 oktober 2017 het stelsel van de Energiepremies voor 2018 goedgekeurd, met behoud van het globale budget van ongeveer 22 miljoen euro. Dit stelsel is in lijn met de in 2016 aangekondigde continuïteit. De stabiliteit van de premiestelsels over de jaren heen zorgt voor continuïteit en stelt burgers in staat om de renovatie van hun gebouw goed te plannen. De premies blijven in 2018 gericht op de efficiëntste werkzaamheden (audit, isolatie en verwarming).

⁷ De premies zijn toelagen die, buiten dit protocol, individueel goedgekeurd moeten worden door de inspecteur van Financiën of de minister van Begroting, afhankelijk van de premiebedragen.

Er zijn echter een aantal technische en administratieve wijzigingen aangebracht:

- De administratieve voorwaarden zijn vereenvoudigd met de verlenging van de termijn om een premieaanvraag in te dienen tot 12 maanden;
- Het bedrag van premie B1 - dakisolatie is opgetrokken;
- Alle renovaties komen voortaan in aanmerking voor een Energiepremie, met inbegrip wanden die aan de EPB-reglementering onderworpen zijn, voor zover het een eenvoudige renovatie betreft;
- Sportcentra en beschutte werkplaatsen werden mee opgenomen in de voorkeurscategorie van de collectiviteiten.

3.2 Evolutie van het aantal premies en de uitgekeerde totaalbedragen per jaar

Er bestaan maar weinig bronnen die informatie verzamelen over energiepremie sinds hun invoering in 2004. Sinds 2014 geeft het jaarlijkse statistische verslag een doorlichting van het systeem en een onderlinge vergelijking van de stelsels. Onderstaande tabel geeft de gegevens weer in functie van de begrotingsjaren.

Tabel 1 - Aantal premies en toegekende bedragen, 2004-2018

Begrotingsjaar energiepremie	Aantal toegekende premies	Toegekende bedragen
2004	1.840	€ 160.200
2005	15.419	€ 1.767.486
2006	18.381	€ 3.797.638
2007	15.126	€ 10.399.637
2008	16.489	€ 15.658.545
2009	25.951	€ 34.267.573
2010	16.652	€ 11.441.477
2011	19.526	€ 14.862.834
2012	13.787	€ 12.354.840
2013	15.169	€ 22.370.360
2014	15.528	€ 23.588.272
2015	17.345	€ 20.022.273
2016	10.925	€ 15.868.296
2017	7.642	€ 11.960.607
2018	9.980	€ 14.565.250
TOTAAL	212.118	€ 201.124.681

In het begin van 2012 lijkt het begrote budget onderbenut, wat in augustus 2012 leidt tot de goedkeuring van een nieuw stelsel met een aanzienlijke verhoging van het bedrag met 5 premies. Deze verhoging van het bedrag met 5 premies zal een vroegtijdige uitputting van het premiestelsel van 2013 tot gevolg hebben, alsook een hoge schuldenlast op de stelsels van 2014 en 2015.

Sinds 2014 liep het premiebedrag sterk terug, maar het gebruikte budget stemde overeen met het beschikbare budget. De premies die in 2015 werden uitbetaald waren dus voor de aanvragen van 2015 én voor de aanvragen die al in 2014 werden ingediend en toegekend, maar toen niet uitgekeerd konden worden.

Vanaf 2016 is het stelsel vereenvoudigd en zijn er sommige premies verdwenen (met name de premie voor huishoudtoestellen). Dit zorgde voor een daling van de budgettaire benutting. Om het

volledige beschikbare budget te laten aanboren was het de bedoeling dat de nieuwe doelgroepen meer premieaanvragen indienden. Deze vooronderstelling kwam nog niet tot uiting in de feiten.

In 2017 bleef het stelsel, zoals de Regering dat wilde, stabiel en dus gelijk als in 2016. Bij de collectiviteiten zijn er evenwel twee nieuwe doelgroepen bijgekomen, namelijk de hogescholen en de universiteiten. Desondanks ligt het totaalbedrag van de toegekende premies 30% lager dan het bedrag van het jaar ervoor. Enkel de helft van het aanvankelijk beschikbare budget werd gebruikt.

2018 werd gekenmerkt door een toename met 30% van het aantal toegekende premies t.o.v. 2017. Twee derde van het beschikbare budget werd ook effectief gebruikt, d.w.z. 22% meer dan het jaar voordien.

3.3 Evolutie van de keuze van technieken die door de premies gedekt worden

Tot 2015 waren de premies in de eerste plaats bedoeld om gebouwen te isoleren, vervolgens om energie-efficiënte systemen en toestellen te installeren (verwarming, sanitair warm water, verlichting, huishoudtoestellen) en tot slot om te investeren in hernieuwbare energie.

In 2016 vond een hervorming van de premies plaats met een nieuw stelsel dat hogere premies toekent aan collectiviteiten, en dat werd herschikt op de drie categorieën van prioritaire maatregelen voor de energie-efficiëntie van gebouwen, zoals geïdentificeerd in het gewestelijk plan Lucht-Klimaat-Energie, namelijk: audit, isolatie en warmte (zonnepanelen en zonneboilers).

Dankzij de jaarlijkse herziening kan men het systeem immers afstemmen op de beste technologieën die beschikbaar zijn op de markt.

3.4 Mate waarin rekening wordt gehouden met het inkomensniveau van de aanvragers en de RVOHR-zone sinds 2011

Sinds 2011 wordt bij de berekening van de toegekende premies rekening gehouden met 3 inkomenscategorieën: de basiscategorie (A), de categorie van gemiddelde inkomens (B) en de categorie van lage inkomens (C). Aanvragers uit categorieën B en C krijgen een hogere premie dan aanvragers uit de basiscategorie (categorie A).

3.4.1 Premiecategorieën volgens inkomens

Voor alle premies met betrekking tot werkzaamheden of investeringen voor een woongebouw worden er drie bedragen vastgelegd in functie van de categorie waartoe de aanvrager behoort:

- Categorie A - basisinkomen
- Categorie B - gemiddeld inkomen
- Categorie C - laag inkomen

De categorie wordt bepaald op basis van de som van de globale en de afzonderlijk belastbare inkomsten van de aanvrager en van iedereen ouder dan 18 jaar die staat op de gezinssamenstelling die het gemeentebestuur minder dan drie maanden voor de datum van indiening van de premieaanvraag heeft uitgereikt.

In het begin kwamen de inkomensgrenzen per categorie min of meer overeen met de bestaande grenzen voor de gezinsinkomens die van kracht waren voor de renovatiepremieën. De plafonds werden vervolgens herzien in functie van de gezinssamenstelling (leeftijd van de aanvrager,

alleenstaande, getrouwd of samenwonend, aantal personen ten laste) en het gezamenlijk inkomen van alle personen ouder dan 18 jaar die deel uitmaken van dit huisgezin. In januari 2016 werden de plafonds per inkomenscategorie herzien, zodat ze in lijn waren met de renovatiepremies.

a) Begunstigden van de premies van categorie A (basiscategorie)

Standaard horen alle aanvragers tot deze categorie.

b) Begunstigden van de premies van categorie B (gemiddeld inkomen)

Het betreft gezinnen (natuurlijke personen) met een inkomen tussen € 33.525,36 / jaar en € 67.050,72 / jaar voor een alleenstaande persoon, en tussen € 48.525,36 / jaar en € 82.050,72 / jaar voor een koppel⁸.

c) Begunstigden van premies van categorie C (laag inkomen)

Daarbij is het belangrijk om:

- gezinnen (natuurlijke personen) met een inkomen lager dan of gelijk aan € 33.525,36 / jaar voor een alleenstaande persoon, en € 48.525,36 / jaar voor een koppel;
- openbare vastgoedmaatschappijen (SIKB's) of personen die een huurovereenkomst hebben afgesloten met deze maatschappijen;
- openbare vastgoedmaatschappijen;
- het Woningfonds;
- rechthebbenden op een leefloon van het OCMW;
- rechthebbenden op de 'verhoogde tegemoetkoming' (RVV);
- 'beschermd afnemers'⁹;
- eigenaars-verhuurders¹⁰;
- collectiviteiten¹¹;
- mede-eigendommen¹².

d) Vermeerderingen van de inkomensplafonds van gezinnen

De inkomensgrenzen voor categorieën B en C worden:

- vermeerderd met € 5.000 als de aanvrager (of de aanvragers bij een (echt)paar) minsten 35 jaar is/zijn op de aanvraagdatum;
- vermeerderd met € 5.000 per persoon die fiscaal ten laste is zoals vermeld op het aanslagbiljet 'Belasting op natuurlijke personen en aanvullende belastingen' van de Belastingdienst.

3.4.2 De RVOHR-bonus (met inbegrip van de Wijkcontracten en het SVG-gebied)

Volledig residentiële gebouwen die in een RVOHR-zone of in een SVG (stadsvernieuwingsgebied) gelegen zijn (ruimte voor versterkte ontwikkeling van huisvesting en renovatie) genieten automatisch een verhoging van 10% van het premiebedrag. De plafonds voor de energiepremies blijven van kracht.

⁸ De echtgenoot/echtgenote of samenwonende(n) ouder dan 18 jaar, zoals vermeld in de gezinssamenstelling die minder dan 3 maanden vóór de indieningsdatum van de premieaanvraag door het gemeentebestuur werd afgeleverd.

⁹ Het betreft residentiële klanten met onbetaalde schulden die door hun commerciële energieleverancier in gebreke gesteld zijn en die door SIBELGA erkend worden.

¹⁰ Eigenaars-verhuurders met een geregistreerde huurovereenkomst van ten minste drie jaar die één van de drie eerste aanbevelingen van het EPB-certificaat realiseren.

¹¹ Enkel wanneer het gebouw als geheel uitsluitend door een collectiviteit wordt gebruikt.

¹² Rechtspersonen met een 'vereniging van mede-eigenaars' als juridische vorm.

DEEL I: ANALYSE VAN DE TOEGEKENDE PREMIES TIJDENS HET BEGROTINGSJAAR 2018

1. INLEIDING: DE ANALYSE WORDT UITGEVOERD VOLGENS DE VERSCHILLENDE 'JAARTYPES'

Wat de Energiepremies betreft, worden drie jaartypes gebruikt in functie van wat men wenst te meten:

- Stelseljaar: volgens de datum van de investeringen (datum van de afrekeningsfactuur)
- Indieningsjaar: volgens het jaar waarin de aanvraag werd ingediend
- Begrotingsjaar: volgens de datum van betaling van de premie¹³

Bijvoorbeeld: een premie kan verbonden zijn aan een factuur die gedateerd is op 31/12/2017, ingediend op 30/04/2018 en - als gevolg van de complexiteit van de aanvraag, onvolledige gegevens of onvoldoende reserve op de betreffende budgetposten - pas in 2019 uitbetaald wordt. Voor deze premieaanvraag is het stelseljaar 2017, het indieningsjaar 2018 en het begrotingsjaar 2019.

Deze drie jaartypes leveren aldus verschillende informatie op:

- Als men wil nagaan op welke manier het geld van het betrokken jaar werd uitgegeven, gaat men over tot → de analyse van het *begrotingsjaar*¹⁴.
- Als men een analyse wil van de werkzaamheden die werkelijk uitgevoerd zijn in een kalenderjaar (op basis van de facturen voor de werken), gaat men over tot de → analyse van het *stelseljaar*¹⁵.
- Als men een analyse wil voeren van het stimulerend of ontradend effect van het bedrag van de premies of zelfs een analyse van het buitenkans-effect, dan moet men de → *stelseljaren* onderling vergelijken om de evolutie van het aantal aanvragen vast te stellen.
- Als men de efficiëntie wil analyseren, en de tijd die Leefmilieu Brussel nodig heeft om de premies te behandelen, dan moet men het → *indieningsjaar* onder de loep nemen.

Dit document bestudeert de verschillende cijfers volgens de verschillende jaartypes. Om de efficiëntie van Leefmilieu Brussel te beoordelen in termen van de behandeling en de uitbetaling van de premies, worden het indieningsjaar en de termijnen voor de behandeling en de uitbetaling van de

¹³ In dit verslag wordt het begrip 'betalingsdatum van de premie' zonder onderscheid gebruikt, maar semantisch gezien zouden de correcte termen de volgende zijn:

- 'datum van betaling' voor een premie die rechtstreeks wordt uitbetaald
- 'datum van de vastlegging' voor een premiebelofte

¹⁴ Het begrotingsjaar wordt bepaald door de vastleggings- en ordonnanceringsmachtigingen, de overeenkomstige begrotingsontvangsten en de jaarlijkse boekhoudkundige begrotingsuitvoering. Het wordt met andere woorden gedefinieerd door de datum van betaling van de premie in directe uitbetaling of de vastlegging van de premiebelofte.

¹⁵ Het premiestelsel dat in een bepaald jaar van kracht is, geldt voor alle premieaanvragen voor werkzaamheden die in aanmerking komen voor de desbetreffende premie en die tussen 1 januari en 31 december van het bedoelde jaar gefactureerd worden. De aanvragen moeten ingediend worden binnen de 12 maanden volgend op de datum van de afrekeningsfactuur.

premie bestudeerd. Voor een gedetailleerde analyse van de premies, dient men evenwel te bepalen wat het gekozen 'jaartype' is.

1.1. Gedetailleerde analyse: het stelseljaar is ideaal maar onvolledig; daarom wordt het begrotingsjaar genomen

In een ideale wereld zouden de statistieken betreffende de premies hoofdzakelijk gebaseerd zijn op het stelseljaar. Dat jaartype levert de meeste beschikbare details op. Het biedt de mogelijkheid om het effect van een wijziging van het premiebedrag te ramen en de reactiviteit/elasticiteit van de aanvraag ten opzichte van de voorgestelde bedragen te meten.

Als men zou uitgaan van het stelseljaar, dan zouden de gegevens die nodig zijn voor de eindconclusie van dit verslag niet volledig zijn op het moment dat het verslag moet worden opgesteld. In de praktijk kan een premieaanvraag voor stelseljaar 2018 ingediend worden tot eind december 2019. Bovendien duurt de behandeling van een premieaanvraag enkele weken tot maanden, afhankelijk van de complexiteit ervan.

Het is dan ook logischer om te vertrekken vanuit de 'vaste' cijfers van de begrotingsjaren in plaats van de 'evolutieve' cijfers van het stelseljaar.

2. DE GLOBALE RESULTATEN VAN DE BEGROTING 2018: AANVRAGEN VOOR TOEGEKENDE PREMIES, TOEGEKENDE TOTAALBEDRAG

Tussen 1 januari en 31 december 2018 werden 9.980 premieaanvragen goedgekeurd op het begrotingsjaar 2018, wat een totaalbedrag van € 14.565.250 vertegenwoordigt.

De premies op de begroting van 2018 worden verdeeld over 9.974 'directe premies' en 6 'premiebeloftes'. Het totaalbedrag van de premiebeloftes bedroeg € 574.841.

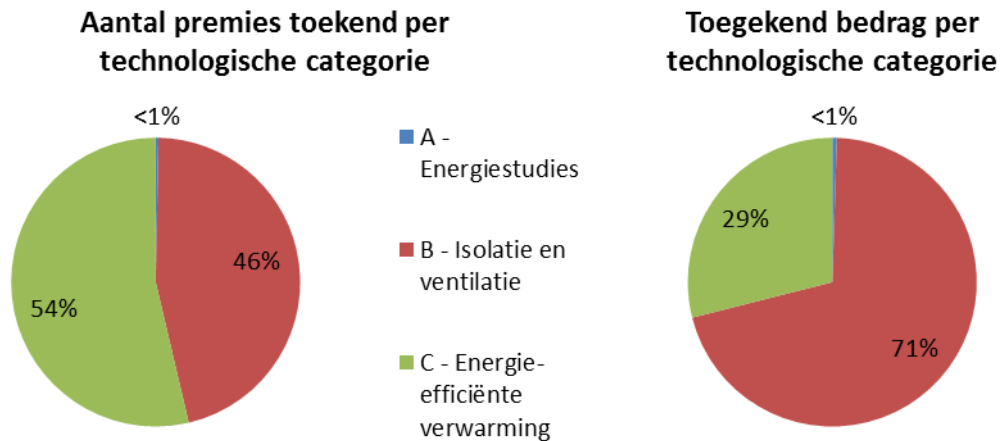
Tabel 2 - Opsplitsing van de premies volgens belangrijkste categorie, aantal en bedrag

Premiecategorie		Aantal toegekende premies		Toegekend totaalbedrag	
		#	%	€	%
A	Energiestudies	31	<1%	€ 74.390	<1%
B	Isolatie en verluchting	4.592	46%	€ 10.273.139	70%
C	Efficiënte verwarming	5.357	53%	€ 4.217.721	29%
Totaal		9.980		€ 14.565.250	

Sinds 2016 worden de premies gebundeld in drie grote technologische categorieën: studies, isolatie/ventilatie en efficiënte verwarming.

Figuur 1 - Opsplitsing van het aantal premies en toegekende totaalbedragen per belangrijkste technologische categorie

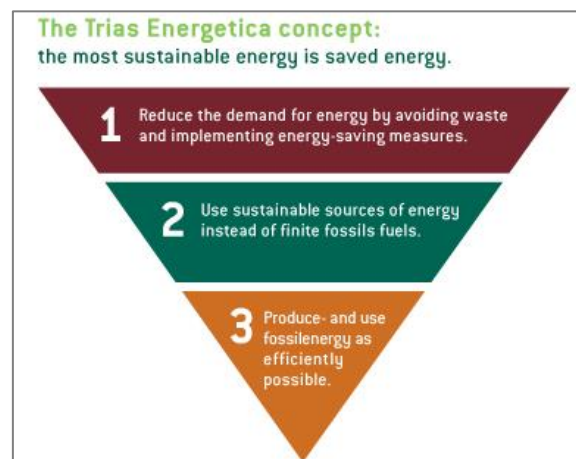

Uit het onderzoek van deze categorieën blijkt dat de premies voor isolatie en verluchting het meest in trek blijven, op de voet gevolgd door de premies voor efficiënte verwarming. Samen maken ze meer dan 99% van het totaal van de toegekende premies uit. Qua bedrag staat isolatie/ventilatie ruimschoots op kop, met 71% van het totaal toegekende bedrag. Dat was eveneens het geval in 2017 (70%), alsook in 2016 (69%).

2.1. Naleving van de 'Trias Energetica', Brusselse versie

De 'Trias Energetica'¹⁶ is een model ontwikkeld door de Technologische Universiteit van Delft, dat de stappen beschrijft om gebouwen met een erg hoge energetische kwaliteit te ontwerpen. Volgens dit model moet men allereerst de isolatie van een gebouw verbeteren, vervolgens hernieuwbare energiebronnen aanwenden om tot slot de systemen te verbeteren die fossiele brandstoffen gebruiken.

Figuur 2 - De "Trias Energetica" voor het ontwerp van gebouwen

¹⁶ <http://www.wegwijzerduurzaambouwen.be/pdf/175.pdf>, v. § 2.2

De Trias Energetica is een goede oplossing voor het ontwerp van nieuwe gebouwen of de totaalrenovatie van een gebouw.

Maar voor een eenvoudige renovatie, of het vervangen van één bepaald verouderd onderdeel van een gebouw, zoals het dak, de ramen of de verwarmingsinstallatie, mag de Trias Energetica geen prioriteit zijn. Het gaat dan veeleer om er zich van te vergewissen dat de investering van goede kwaliteit is op het vlak van energie, door ervoor te zorgen dat de werkzaamheden die voor premies in aanmerking komen op zijn minst de EPB-eisen volgen.

Gelet op het belang van eenmalige renovaties in het Brussels Gewest ten opzichte van nieuwbouw, komt de verbetering van de verwarmingsinstallatie op de tweede plaats, vóór het investeren in hernieuwbare energie, maar na isolatie.

3. TECHNOLOGIEËN DIE DE VOORKEUR GENIETEN

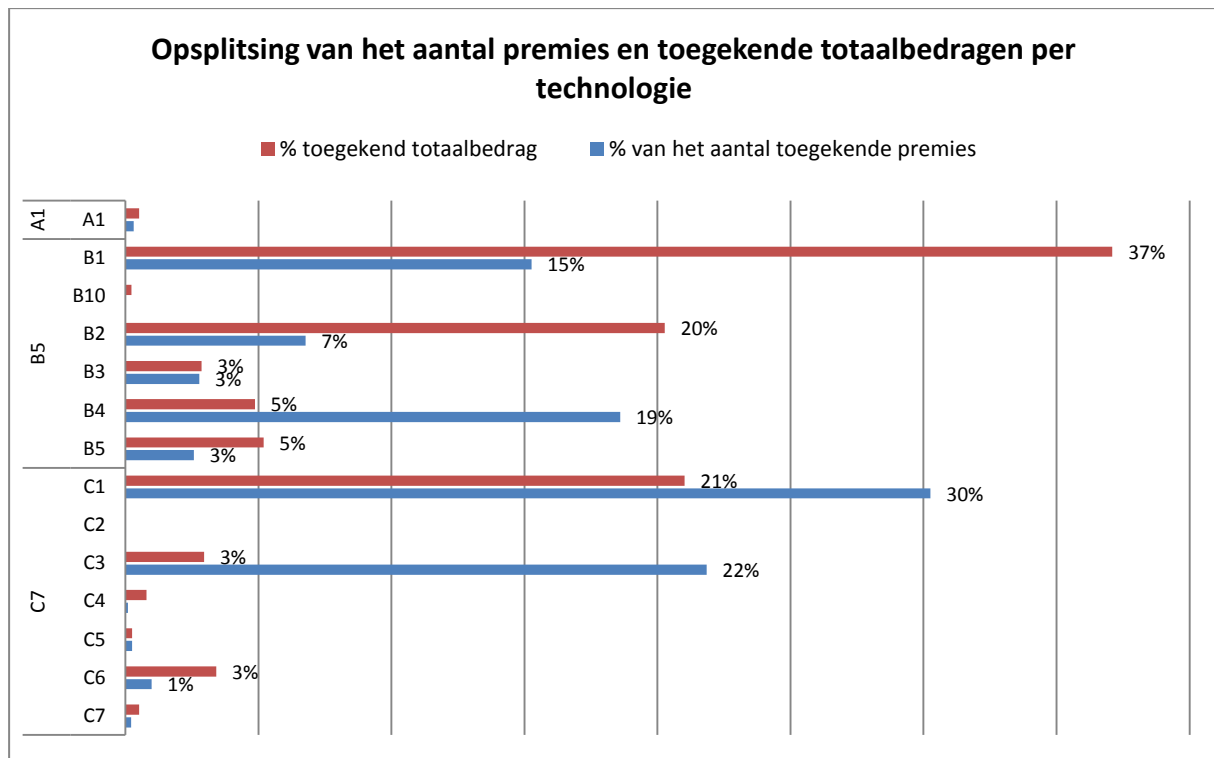
Tabel 3 - Opsplitsing van de premies per technologie, aantal en uitgekeerd bedrag

Premie categorie		Type premie		Toegekende premies 2018	
				# premies	€ toegekend
A	Energiestudies	A1	Energieaudit	31	€ 74.390
		B1	Dakisolatie	1.524	€ 5.403.353
		B10	Passief of lage-energie	2	€ 32.672
		B2	Muurisolatie	676	€ 2.953.686
		B3	Vloerisolatie	277	€ 417.607
		B4	Superisolerende beglazing	1.856	€ 709.273
		B	Isolatie en verluchting	B5	Efficiënte ventilatie
		C1	Verwarmingsetel	3.021	€ 3.060.903
		C2	Efficiënte gasconvector	1	€ 300
		C3	Temperatuurregeling	2.180	€ 430.762
		C4	Warmtepomp - Verwarming	4	€ 115.990
		C5	Warmtepomp - sanitair warm water	25	€ 36.704
		C6	Gezamenlijke verbuizing	98	€ 497.143
		C	Efficiënte verwarming	C7	Zonneboiler
Totaal				9.980	€ 14.565.250

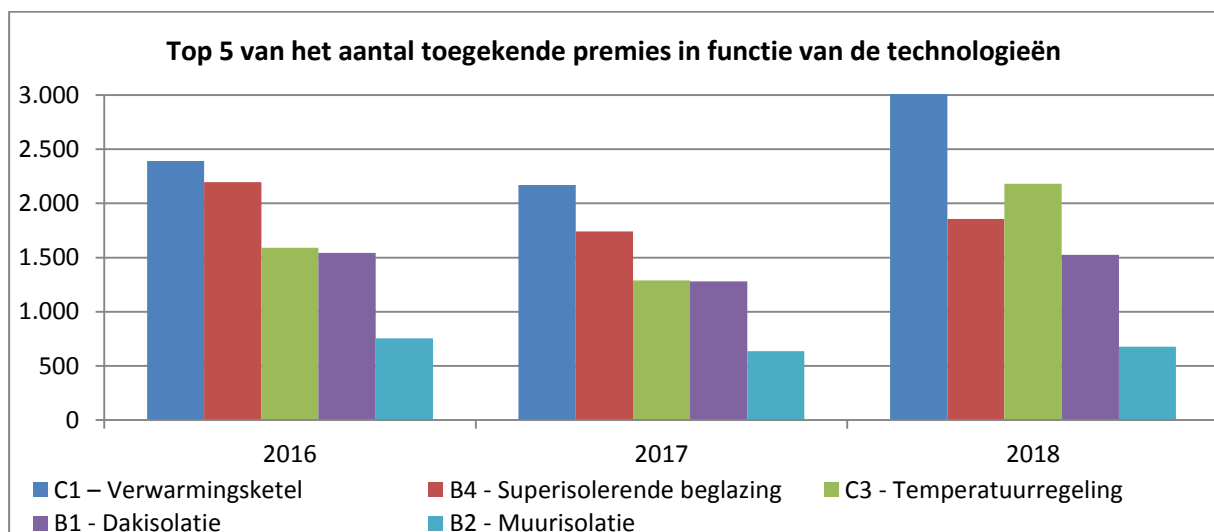
In 2018 blijft premie B1 - dakisolatie bedragsgewijs het meest toegekend. Het aantal premies is t.o.v. het voorgaande jaar fors toegenomen. Er werden immers 20% meer premies toegekend, wat neerkomt op een stijging met 50% van het toegekende bedrag! De B1 premie wordt gevolgd door de C1 premies - verwarming en B2 premies - muurisolatie, waarvan de respectieve bedragen rond de € 3 miljoen schommelen. Qua aantallen toegekende premies neemt premie C1 de leiding, gevolgd door premie C3 - temperatuurregeling en premie B4 - superisolerende beglazing. De onderstaande figuur geeft de cijfers van voorgaande tabel weer, vertaald naar het percentage van het totaal toegekende aantal en het totale toegekende bedrag.

Figuur 3 - Opsplitsing van het aantal premies en toegekende totaalbedragen per technologie

Onderstaande cijfers tonen de top 5 tussen 2016 en 2018 van de toegekende premies in functie van de technologieën, volgens het aantal en het bedrag. In drie jaar tijd is daar slechts weinig verandering in gekomen, de verdwijning van premie B10 - passief of lage-energie uit de top 5 van de premies in functie van het toegekende bedrag (nog aanwezig in 2016) niet te na gesproken. Desalniettemin stellen we een globale vermindering vast van het aantal toegekende premies in 2017 ten opzichte van 2016, terwijl het stelsel in deze twee jaren hetzelfde is gebleven, zowel wat de technische voorwaarden als wat de bedragen betreft. Deze vaststelling gaat op voor alle beschikbare premies samen. In 2018 echter nemen alle premies van de top 5 toe in aantal toegekende premies.

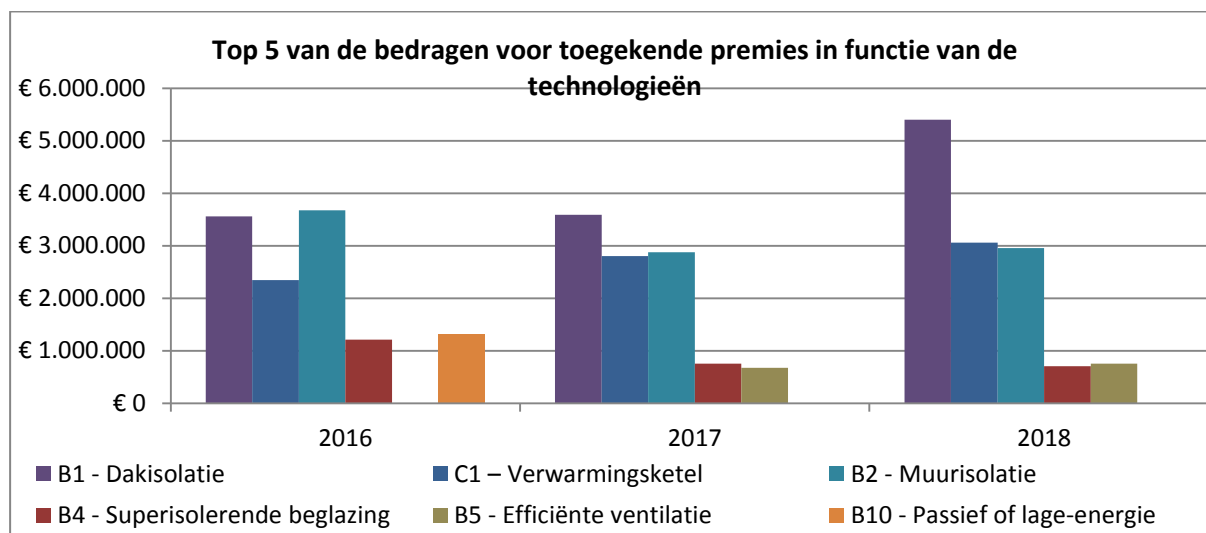
Figuur 4 - Top 5 van het aantal toegekende premies in functie van de technologieën in 2016, 2017 en 2018

Gelijklopend daarmee stellen we een sterke stijging vast van de bedragen die voor premie B1 - dakisolatie worden toegekend. Deze toename is te verklaren door een stijging met 30% van de totale geïsoleerde oppervlakte ten opzichte van het voorgaande jaar.

Deze toename is iets genuanceerder voor de andere premies en ligt meer in lijn met de cijfers van 2017.

Figuur 5 - Top 5 van de bedragen voor toegekende premies in functie van de technologieën in 2016, 2017 en 2018

4. DE ENERGIEPREMIES EN DE BRUSSELSE GEBOUWEN

Dit hoofdstuk geeft een analyse van alle Energiepremies in begrotingsjaar 2018, hetzij 9.980 premies die goed zijn voor een totaalbedrag van € 14.565.250.

4.1. Inleiding: de Brusselse gebouwen¹⁷ en hun energieverbruik¹⁸

Brussel telt momenteel **194.611 gebouwen** (op 1 januari 2018), waarvan 163.543 residentiële (85%) en 31.068 niet-residentiële gebouwen (15%). Van deze residentiële gebouwen zijn momenteel ongeveer **577.200 wooneenheden**. De meeste daarvan bevinden zich in appartementsgebouwen (55%).

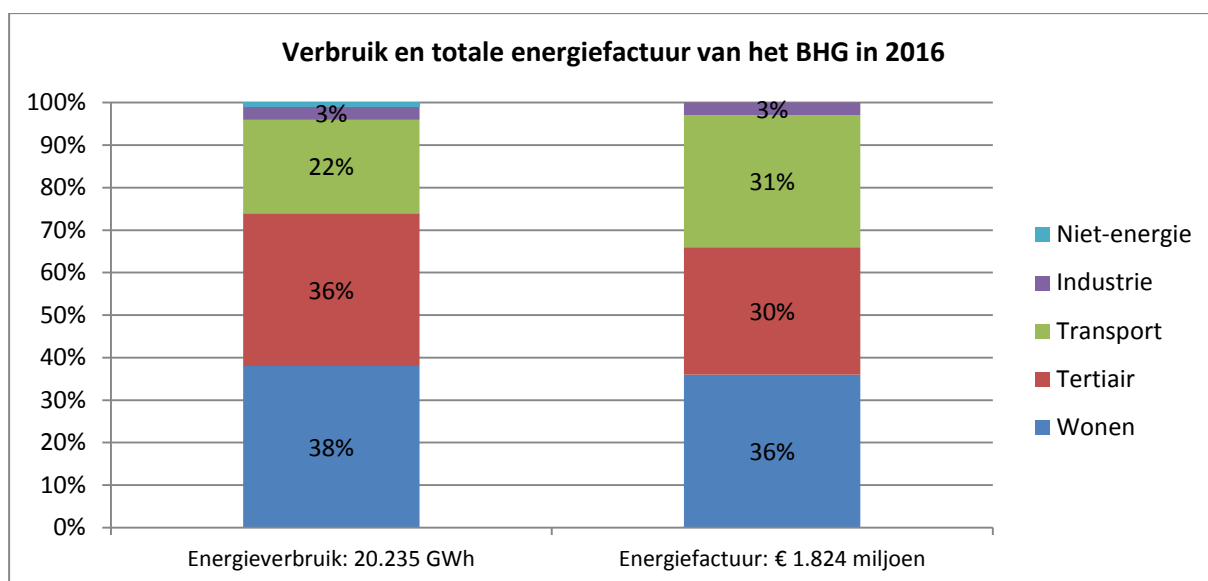
In 2016 bedroeg het totale energieverbruik van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest 20.235 GWh, waarvan meer dan 74% door residentiële, tertiaire en industriële gebouwen.

Zo liep de energiefactuur van het Gewest op tot € 1.824 miljoen, waarvan 66% voor rekening van de gebouwen.

¹⁷ Gegevens BISA en STATBEL (1 januari 2018)

¹⁸ Globale energiebalans van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest 2016 – samenvattend rapport – oktober 2018

Figuur 6 - Energieverbruik en -factuur van het BHG in 2016 - Verdeling per economische sector

4.2. Types en functies van de betreffende gebouwen

De energiepremies worden hoofdzakelijke toegekend voor de verbetering van de energieprestaties van woningen, wat blijkt uit zowel het aantal premies (98%) als het toegekende totaalbedrag (93%), zoals weergegeven in de onderstaande tabel.

Tabel 4 - Opsplitsing van de premies volgens gebouwtype

Gebouwtype	BISA 2018		Aantal toegekende premies		Toegekend totaalbedrag	
	# gebouwen	# eenheden	#	%	€	%
Eengezinswoning	127.935	212.354	4.825	48%	€ 5.670.477	39%
Appartementsgebouw	35.608	318.290	4.947	50%	€ 7.838.614	54%
Niet-residentieel gebouw	31.068	31.068	208	2%	€ 1.056.160	7%
Totaal			9.980		€ 14.565.250	

De verdeling woning/niet-woning is nagenoeg hetzelfde als in de voorbije jaren.

In verband met de gebouwtypes en -functies kunnen de beschikbare gegevens echter onbetrouwbaar zijn, want de invoer is gebaseerd op de inlichtingen van de aanvrager. Dat kan leiden tot verscheidene situaties of ondervragingen, met name:

- In het geval van een vrijstaande, tot verschillende wooneenheden omgebouwde eengezinswoning (flat of appartement op de zolder): gaat het om een eengezinswoning of een appartementsgebouw?
- In het geval van een appartementsgebouw, heeft de aanvrager de keuze om een aanvraag in te dienen voor elke wooneenheid afzonderlijk, ofwel om een enkele aanvraag in te dienen voor de volledige mede-eigendom. In het eerste geval is het mogelijk om voor eenzelfde gebouw negen premieaanvragen in te dienen (gemiddeld aantal wooneenheden per woning

volgens BISA); in het tweede geval is er maar één aanvraag voor het geheel. Men kan dus niet stellen dat, als men de wooneenheden vergelijkt, de premies voor eengezinswoningen oververtegenwoordigd zijn.

- In het geval van een gebouw met verschillende functies (bijvoorbeeld handelszaak en woning) wordt de bestemming van het gebruik bepaald al naargelang van het hoofdgebruik van het gebouw. De aanvrager dient echter niet altijd juist volgens deze verhouding in. Zo zou hij ervoor kunnen kiezen zijn premie voor zowel een tertiair als een residentieel gebouw aan te vragen.

Sinds 2017 en het gebruik van het onlineformulier op IRISbox wordt de aanvrager geholpen bij het invoeren van de juiste bestemming in functie van het hoofdgebruik van het gebouw. De invoering van het enige formulier en de toevoeging van een nieuw aanvinkvakje voor 'appartement' levert bovendien meer betrouwbare statistieken op.

Samenvattend, op basis van de gegevens die momenteel gedoceerd zijn, kunnen we geen sluitende conclusie trekken wat betreft het preferentiële gebruik van premies voor eengezinswoningen of appartementsgebouwen. Dankzij de middelen die er kwamen om de aanvrager te helpen zijn dossier in te vullen, zijn ze evenwel steeds nauwkeuriger.

4.3. Renovatie en nieuwbouw

De aanvrager moet op het formulier aanduiden of de premie bestemd is voor nieuwbouw of renovatie. De meeste premies worden enkel uitgekeerd voor renovaties.

Sinds het schrappen van de meerderheid van de beschikbare premies voor nieuwbouw, zoals premie B10 (passief of lage-energie) en B5 (groendak), die het gros uitmaken van de premies voor nieuwbouw in 2016 (63% van het aantal en 89% van het toegekende budget), is de premiegraad voor nieuwbouw echter heel laag tot quasi nihil, ondanks dat er nog drie premies bestaan die ook openstaan voor gebouwen van minder dan 10 jaar C4 – warmtepomp (thermisch), C5 – warmtepomp (SWW) en C7 – zonneboiler.

In 2017 werd geen enkele premie toegekend voor nieuwbouw. In 2018 werden twee premies toegekend voor gebouwen die in 2017 werden gebouwd. Het betreft een C4 premie voor een bedrag van ongeveer € 40.000 en een C7 premie voor een bedrag van ongeveer € 3.000. Beide premies vertegenwoordigen 0,02% van totale aantal toegekende premies en 0,30% van het totaalbedrag.

5. WIE KRIJGT DE PREMIES? ANALYSE PER BELANGRIJKSTE ACTIVITEITENSECTOREN: HUISGEZINNEN, OVERHEID, PRIVAAT EN VZW'S

5.1. Algemene resultaten

Op het premieaanvraagformulier moet de aanvrager kiezen tussen 21 activiteitensectoren die het soort van aanvrager beschrijft die het best overeenkomt met zijn situatie. Voor de goede leesbaarheid van dit verslag werden de premies gegroepeerd in vier belangrijke activiteitensectoren:

- **Huisgezinnen:** een belangrijke groep aanvragers die doorgaans een premie voor een residentieel goed aanvraagt (eengezinswoning of appartementsgebouw). Aan deze categorie werden ook de aanvragen van mede-eigenaars of gebouwenbeheerders toegevoegd.
- **Privésector:** deze categorie omvat zowel de privébedrijven als de vrije scholen.
- **Openbare sector:** deze categorie omvat ook andere entiteiten zoals de gemeenten, de OCMW's, de OVM's, de overheidsdiensten, enz. maar niet de vzw's.
- **Vzw's:** de vzw's vertegenwoordigen een categorie op zich, wat een betere analyse van de gegevens van deze sector mogelijk maakt.

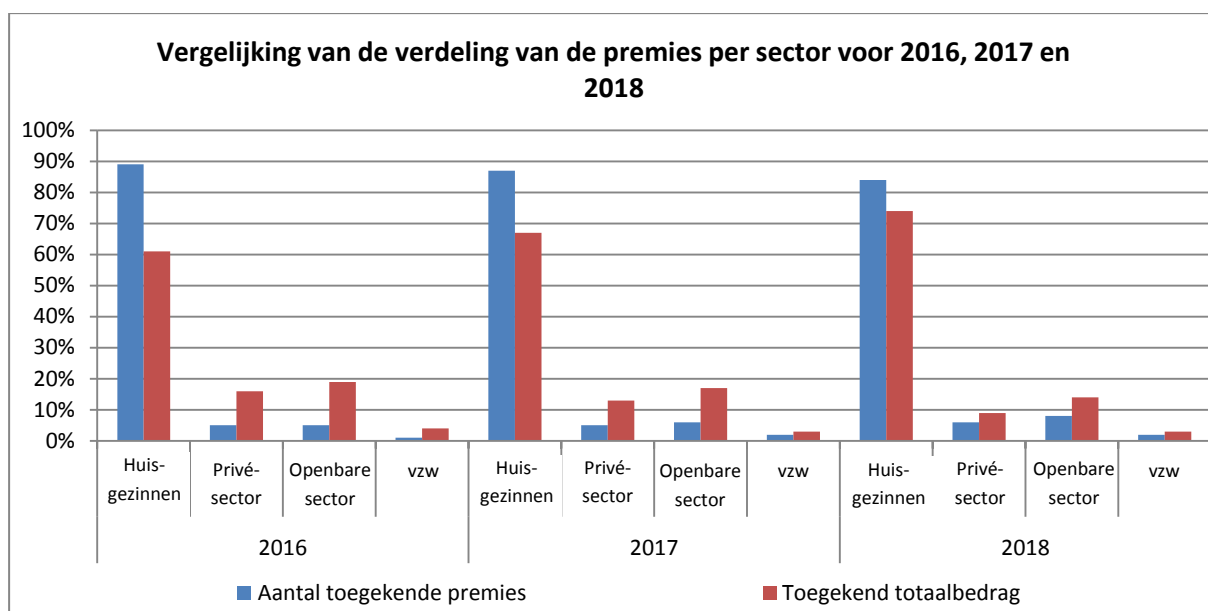
Tabel 5 - Opsplitsing van de premies volgens belangrijke activiteitensectoren

Aanvragers	Aantal toegekende premies		Toegekend totaalbedrag	
	#	%	€	%
Huisgezinnen	8.378	84%	€ 10.749.605	74%
Privésector	563	6%	€ 1.368.728	9%
Openbare sector	841	8%	€ 2.017.641	14%
Vzw	198	2%	€ 429.276	3%
Totaal	9.980		€ 14.565.250	

Een overweldigende meerderheid van de premies gaat naar huishoudens: 84% van het aantal premies, voor 74% van het totale toegekende bedrag. Deze tendens is qua aantal relatief stabiel, maar qua bedrag in stijgende lijn ten opzichte van de jaren ervoor (67% in 2017 en 61% in 2016).

Figuur 7 - Vergelijking van de verdeling van de premies per sector voor 2016, 2017 en 2018

5.2. De huisgezinnen onder de loep

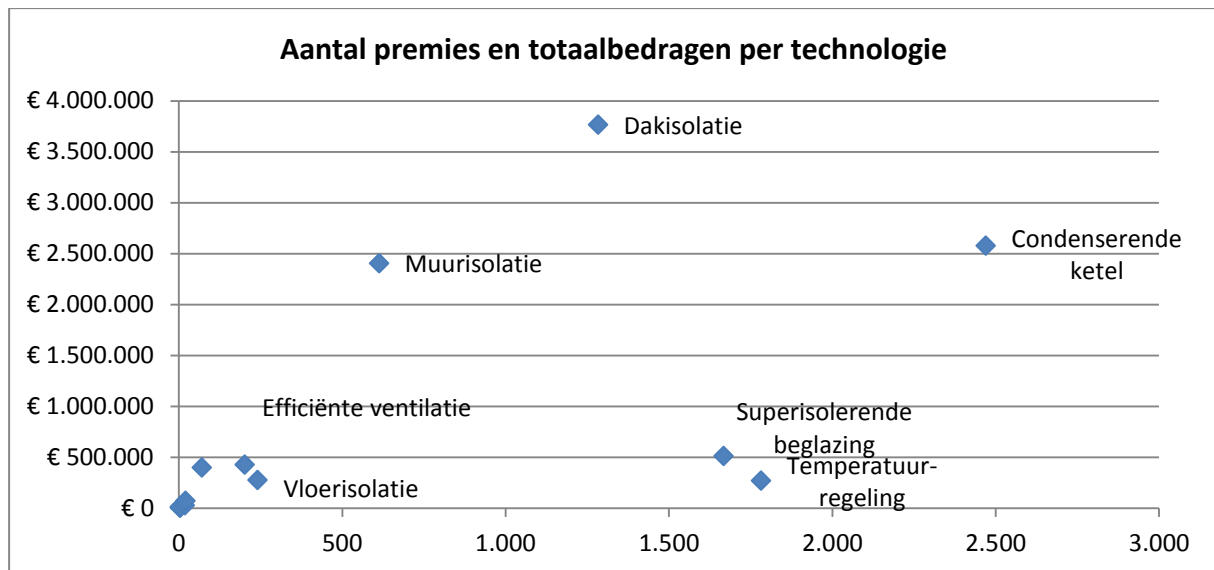
5.2.1. Technologische keuzes: de meest gevraagde premies zijn voor condensatieketels en superisolerende beglazing

Voor de huisgezinnen is een andere trend merkbaar ten opzichte van 2017. Hoewel in 2018 het grootste aantal premieaanvragen naar condensatieketels (30%) gaat, staat nu op de tweede plaats temperatuurregeling (21%) op de hielen gezeten door superisolerende beglazing (20%). Vanuit financieel oogpunt neemt dakisolatie de grootste hap uit het budget, maar staat met een aandeel van 15% pas op de vierde plaats in termen van aantallen. Het toegekende bedrag van deze premie stijgt met ongeveer € 1,5 miljoen ten opzichte van het voorgaande jaar. Dat is grotendeels toe te schrijven aan de toename van de geïsoleerde oppervlakten en, in mindere mate, de toename van het premiebedrag.

Vanuit financieel oogpunt kapen 3 premies samen bijna 80% van het premiebudget weg: 35% voor dakisolatie, 24% voor verwarmingsketels en 22% voor muurisolatie.

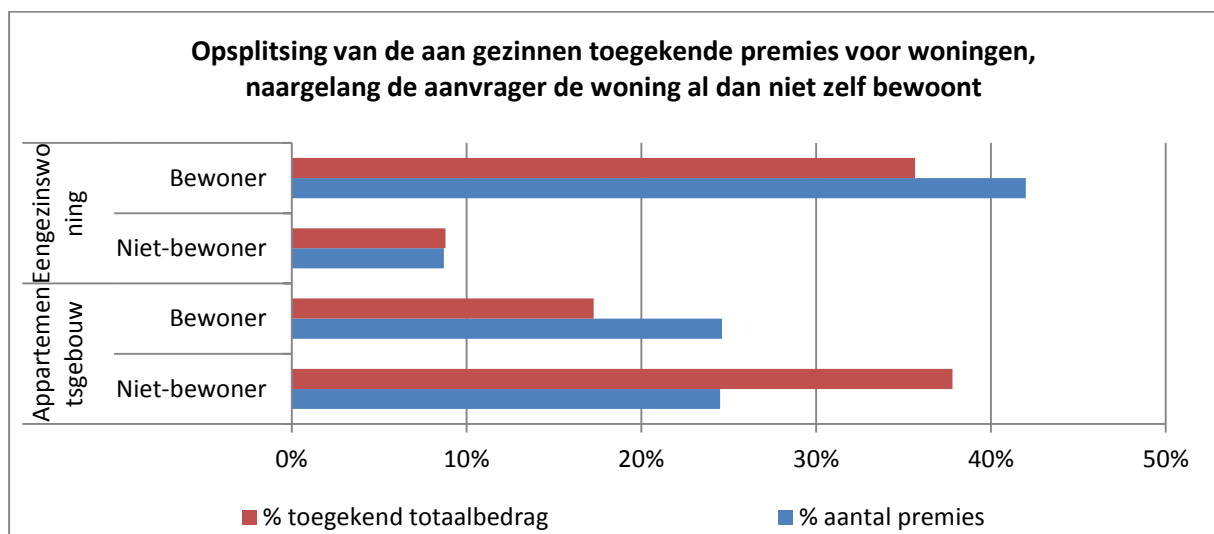
Figuur 8 - Aantal premies en totaalbedrag voor huisgezinnen, per technologie

5.2.2. Opsplitsing bewoner/niet-bewoner

De notie 'bewoner/niet-bewoner' is gebaseerd op het gegeven dat het adres waarop de werken plaatsvinden al dan niet hetzelfde is als het adres van de aanvrager. Deze waarde is enkel indicatief, omdat de aanvrager in vele gevallen (totale renovatie bijvoorbeeld) zijn nieuwe woning betreft na voltooiing van de werken, wat dus een vertekend beeld geeft. Bovendien worden sommige aanvragen ingediend via de gebouwbeheerders of verenigingen van mede-eigenaars. In dat geval kan het adres van de werken nooit hetzelfde zijn als het adres van de aanvrager, die de woning 'niet bewoont', terwijl de eigenaar van de woning in kwestie wél ter plaatse woont of zal wonen na de werken. Onderstaande grafiek houdt geen rekening met verenigingen van mede-eigenaars, gebouwbeheerders of residenties, wat een realistischer beeld geeft.

Figuur 9 - Opsplitsing van de aan huisgezinnen toegekende premies voor woningen, naargelang de aanvrager de woning al dan niet zelf bewoont

Een huisgezin vraagt vooral premies aan voor het goed dat het bewoont (67%) ten aanzien van het goed dat het niet bewoont. Het gemiddeld toegekende bedrag verschilt echter sterk naargelang het gezin het goed bewoont (€ 1.019) of niet bewoont (€ 1.800). De vraag rijst dan ook wat de bedoeling van de niet-bewonende aanvrager is: is hij van plan om het goed te bewonen nadat de werken voltooid zijn, of wil hij het verhuren?

Sinds 2016 hebben eigenaars-verhuurders toegang tot de voorkeurscategorie. Voor het budget van 2018 betreft dat 280 aanvragen voor een bedrag ter waarde van € 367.153 (cf. punt 6.2). Ze zijn voornamelijk verdeeld over de premies voor vervanging van de ketel (79 aanvragen) en de plaatsing van temperatuurregeling (70 aanvragen).

5.3. De openbare sector onder de loep

5.3.1. Algemene resultaten

Bij de aanvragers van de openbare sector worden de besturen, openbare diensten, overheidsbedrijven en instellingen van openbaar nut gerekend.

Tabel 6 - Opsplitsing van de premies volgens het type openbare sector (aantal en bedrag)

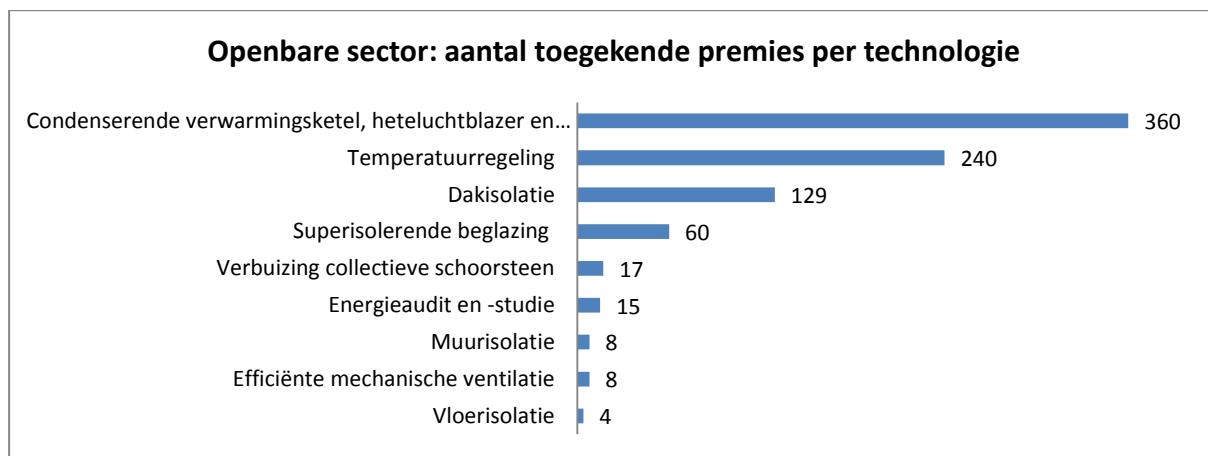
Openbare sector	Aantal toegekende premies	Toegekend totaalbedrag
Vlaamse Gemeenschapscommissie	1	€ 4.628
Franse Gemeenschap	2	€ 6.000
Gemeente	24	€ 268.539
OCMW	84	€ 158.193
School Franse Gemeenschap	1	€ 5.445
Overheidsbedrijf	709	€ 1.549.639
Woningfonds	20	€ 25.197
Totaal	841	€ 2.017.641

Overheidsbedrijven zijn veruit het sterkst vertegenwoordigd bij de aanvragers uit de openbare sector (ongeveer 84%). Bijna 75% daarvan zijn OVM's, dat wil zeggen maatschappijen die een sociale woning moeten verschaffen aan personen die aan de toelatingscriteria beantwoorden. Deze aanvragers ontvangen een verhoogde premie van categorie C, net als huisgezinnen met een laag inkomen.

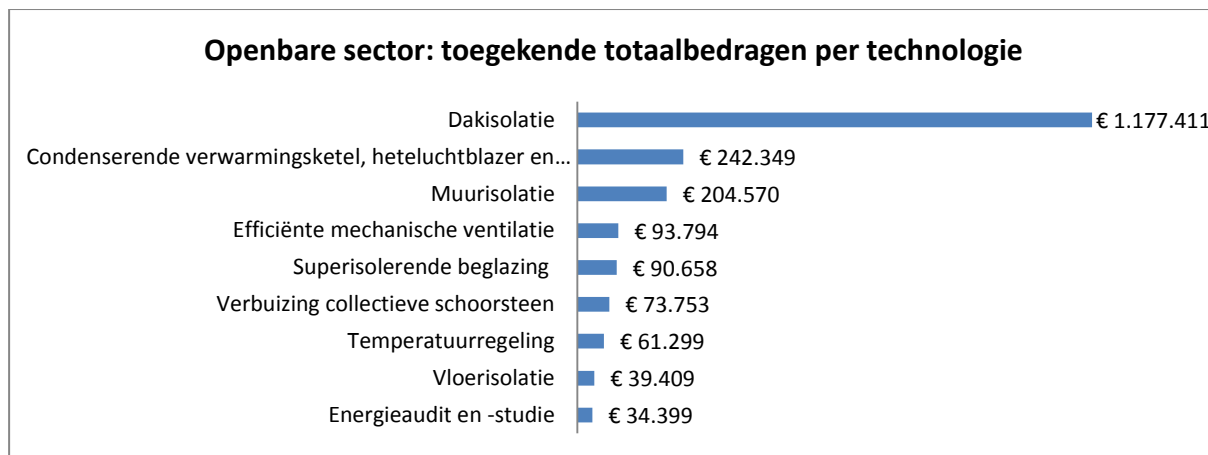

5.3.2. Technologische keuzes: verwarmingsketels en warmteregeling zijn het sterkst vertegenwoordigd in aantallen, dakisolatie in premiebedragen.

Figuur 10 - Aantal premies toegekend aan de openbare sector, per technologie

Figuur 11 - Totaalbedragen toegekend aan de openbare sector, per technologie

De premie voor de condensatieketel wordt het vaakst toegekend (43%) en krijgt, als tweede in het klassement, 12% van het aan de overheidssector toegekende totaalbedrag. De tweede vaakst toegekende premie is die voor temperatuurregeling (28%), maar heeft slechts betrekking op 3% van de toegewezen bedragen. Premie B1, die 58% van het totaalbedrag opgebruikt, heeft slechts betrekking op 15% van de aanvragen. Zoals we reeds opmerkten voor de huishoudens, is de toename van de toegekende bedragen van deze premie grotendeels toe te schrijven aan de grotere oppervlakten die geïsoleerd worden.

5.3.3. Functie en soorten van gebouwen: aan wonen toegekende premies: meer dan twee derde van het totaalbedrag van de openbare sector

Tabel 7 - Premies toegekend aan de overheidssector

Openbare sector	Aantal toegekende premies		Toegekend totaalbedrag	
	#	%	€	%
Eengezinswoning	417	50%	€ 664.086	33%
Appartementsgebouw	373	44%	€ 926.622	46%
Niet-residentieel gebouw	51	6%	€ 426.933	21%
Totaal	841		€ 2.017.641	

Op de 790 aanvragen inzake wonen komen er 570 (94%) van openbare bedrijven die in huisvesting actief zijn (530 voor de OVM's en 40 voor de Woningfondsen).

5.4. De privésector onder de loep

5.4.1. De aanvragers uit de privésector: bedrijven en vrije scholen

De aanvragers uit de privésector worden opgesplitst in twee hoofdcategorieën: bedrijven en vrije scholen. In deze sector gaat 87% van het premiebedrag naar de bedrijven.

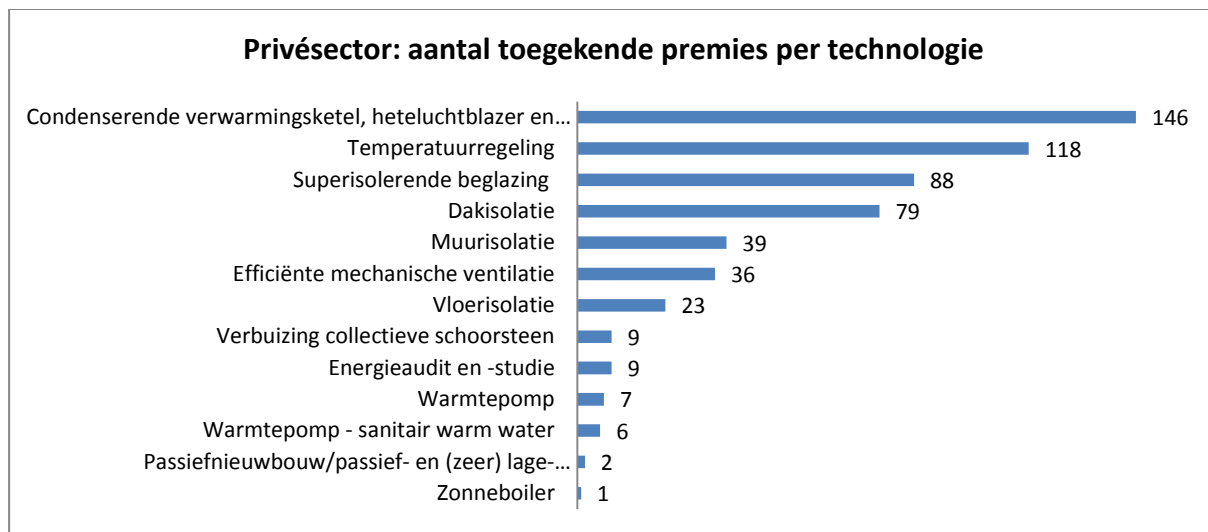
Tabel 8 - Premies toegekend aan de privésector

Privésector	Aantal toegekende premies		Toegekend totaalbedrag	
	#	%	€	%
Vrije school	37	7%	€ 182.183	13%
Privébedrijf	526	93%	€ 1.186.545	87%
Totaal	563		€ 1.368.728	

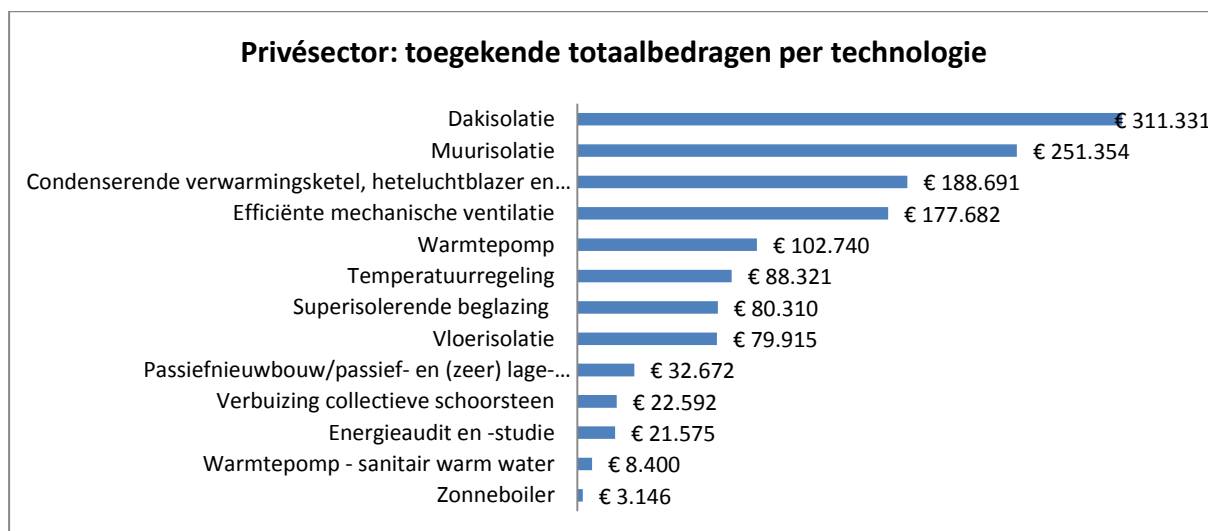
De meerderheidscategorie van de privébedrijven omvat vastgoedkantoren (die premies aanvragen voor alle types van gebouwen, waaronder residentiële gebouwen) en bedrijven die hun eigen gebouwen laten renoveren of bouwen (tertiaire en/of industriële sector).

5.4.2. Technologische keuze: verdeling vergelijkbaar met die van de overheidssector

Figuur 12 - Aantal premies toegekend aan de privésector, gerangschikt volgens technologie

Figuur 13 - Premiebedragen toegekend aan de privésector, gerangschikt volgens technologie

Hoewel het vaakst toegekend (26%), neemt de premie voor verwarmingsketels slechts 14% voor haar rekening. Op de tweede plaats staat de temperatuurregeling (21% in aantallen), die in termen van bedragen een vrij beperkt aandeel heeft, nl. amper 6%. De 39 premies voor muurisolatie vertegenwoordigen dan weer 18% van het totaalbedrag.

5.4.3. Functies en types van gebouwen: meest gesubsidieerde appartementsgebouwen

Kijken we naar de bedragen, dan blijkt dat 75% van het totaalbedrag van de premies aan de privésector bestemd is voor huisvesting, een relatief stabiel aantal in vergelijking met 2017.

Tabel 9 - Opsplitsing van de aan de privésector toegekende premies in functie van het type van begunstigd gebouw

Privésector	Aantal toegekende premies		Toegekend totaalbedrag	
	#	%	€	%
Eengezinswoning	109	19%	€ 133.749	10%
Appartementsgebouw	364	65%	€ 884.868	65%
Niet-residentieel gebouw	90	16%	€ 350.112	25%
Totaal	563		€ 2.591.170	

5.5. Vzw's onder de loep

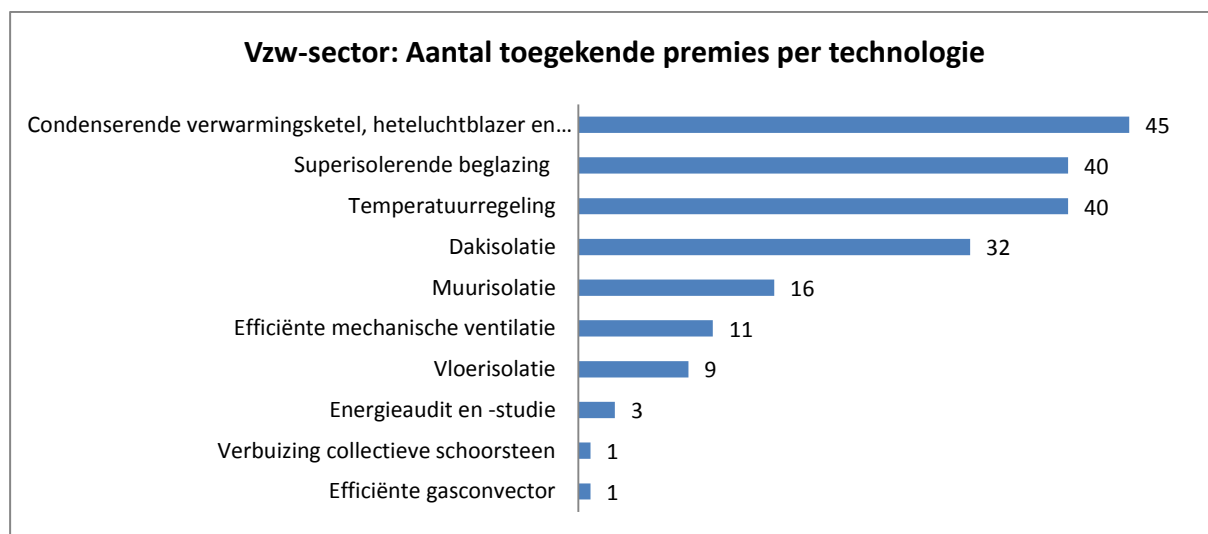
5.5.1. Aanvragen van vzw's: algemene resultaten

Er werden 198 premies toegekend aan vzw's, t.o.v. 132 in 2017. Het gaat daarbij vooral om scholen en SIKB's.

Tabel 10 - Premies aan vzw's

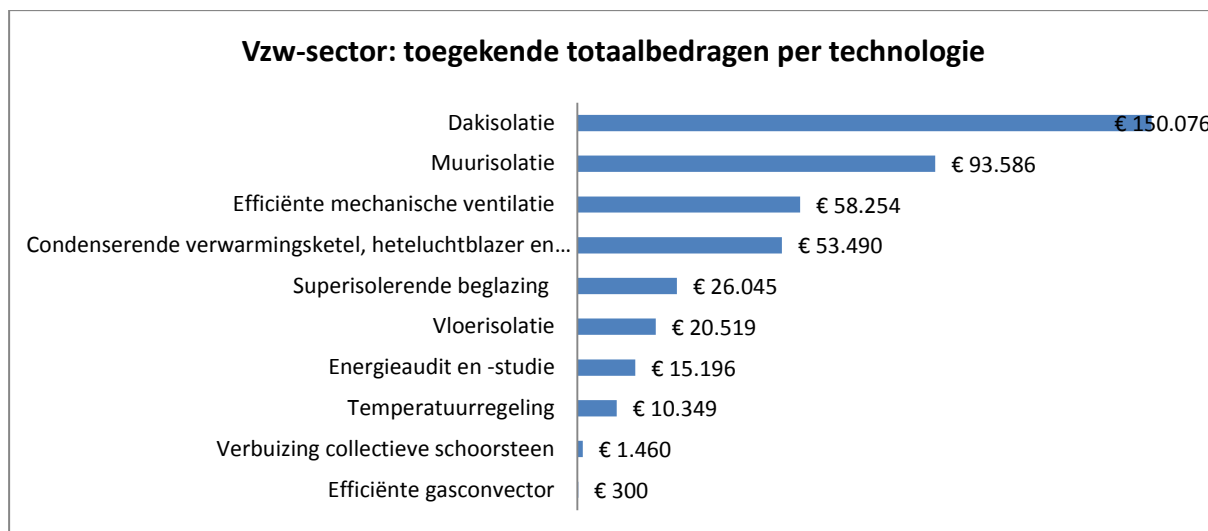
Vzw-sector	Toegekende premies	
	#	€
Vzw	198	€ 429.276

5.5.2. Keuze van technologie:

Figuur 14 - Aantal premies toegekend aan vzw's, gerangschikt volgens technologie

De premies C1 - verwarmingsketels komen op rang één en bevestigen zo de trend in de andere sectoren. Ze vertegenwoordigen haast 23% van het totaal aan toegekende premies. Vervolgens komen de premies voor superisolerende beglazing en temperatuurregeling (beide 20%).

Figuur 15 - Premiebedragen toegekend aan vzw's, gerangschikt volgens technologie

In termen van bedragen staat premie B1 - dakisolatie op één (31%), gevolgd door premie B2 – muurisolatie (22%). Efficiënte mechanische ventilatie staat op de derde plaats, met een aandeel van 13% van het toegekende bedrag voor deze sector.

5.5.3. Functies en soorten van gebouwen: de meerderheid van het bedrag voor de tertiaire sector

Tabel 11 - Opsplitsing van de aan vzw's toegekende premies in functie van het type van begunstigd gebouw

Vzw-sector	Aantal toegekende premies		Toegekend totaalbedrag	
	#	%	€	%
Eengezinswoning	51	26%	€ 93.856	22%
Appartementsgebouw	94	47%	€ 108.088	25%
Niet-residentieel gebouw	2	27%	€ 227.332	53%
Totaal	198		€ 429.276	

Meer dan de helft van het bedrag is voor rekening van de tertiaire sector (53% van het totaal). In aantallen worden de meeste premies evenwel toegekend aan woongelegenheden.

6. WIE KRIJGT DE PREMIES? DOORLICHTING PER INKOMENSCATEGORIE

6.1. Categorieën die uitgebreid worden naar alle publiek

Het gemiddelde premiebedrag dat aan de openbare sector wordt uitgekeerd, ligt ver boven het gemiddelde bedrag dat gezinnen ontvangen, omdat ook de werfomvang danig verschilt (gemiddeld € 2.399 tegen € 1.283). Gelet op het feit dat de begrotingstoewijzing niet gebeurt in functie van de inkomenscategorie, is er evenwel geen directe concurrentie tussen categorie-C premies aan de huisgezinnen en de premies aan de openbare sector.

Huisgezinnen komen in aanmerking voor de drie inkomenscategorieën.

Tabel 12 - Opsplitsing van het bedrag en aantal premies aan de verschillende sectoren per inkomenscategorie

Inkomenscategorie	Basis - categorie A		Gemiddelde inkomens - Categorie B		Lage inkomens - categorie C	
	#	€	#	€	#	€
Huisgezin	3.302	€ 2.769.627	1.551	€ 1.483.084	3.082	€ 3.555.394
Mede-eigendom	0	€ 0	0	€ 0	443	€ 2.941.500
Openbaar	259	€ 303.059	0	€ 0	582	€ 1.714.582
Privé	499	€ 1.156.303	0	€ 0	64	€ 212.425
Vzw	62	€ 141.300	0	€ 0	136	€ 287.976
Totaal	4.122	€ 4.370.289	1.551	€ 1.483.084	4.307	€ 8.711.877

De openbare sector, de privésector en de vzw's worden standaard tot de basiscategorie gerekend.

De doelgroepen (collectiviteiten, mede-eigendommen, SIKB's, Woningfondsen, OVM's, ...) ontvangen automatisch verhoogde premies in een lage-inkomenscategorie.

De aan categorie C verbonden verhoogde bedragen richten zich ook tot overheidsinstellingen wier opdracht het is om bij te dragen tot het ter beschikking stellen van huisvesting aan huishoudens met een gemiddeld en/of laag inkomen, en om deze huisvesting te beheren: SVK, OVM en Woningfonds.

6.2. Het aantal premies en de premiebedragen bij de prioritaire doelgroepen zijn in duidelijk stijgende lijn.

In 2016 besloot de Brusselse Regering drie doelgroepen te bevoordelen - collectiviteiten (school, crèche, ...), mede-eigendommen en eigenaars-verhuurders - door ze gelijk te schakelen met voorkeurscategorie C.

Het aantal aanvragen van **eigenaars-verhuurders**, dat bijna verviervoudigde tussen 2016 en 2017, kent opnieuw een stijging in 2018 ten opzichte van 2017 (+36%). Dat is ook het geval van de **verenigingen van mede-eigenaars** in de voorkeurscategorie, die er met bijna 26% op vooruit zijn gegaan.

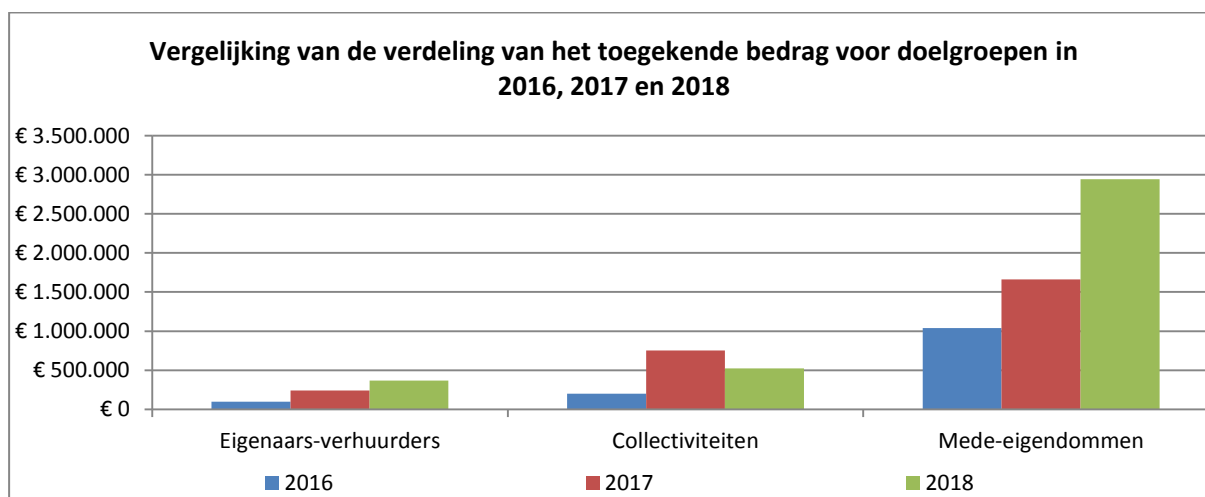
De premies voor de **collectiviteiten**, die bijna verdubbeld waren in 2016, bleven in 2018 dan weer stabiel ten opzichte van 2017. Zij komen dit jaar opnieuw voornamelijk uit de privésector (50%), terwijl de aanvragen in 2016 voornamelijk betrekking hadden op bvba's (23 premies op 33 collectiviteiten in 2016).

Tabel 13 - Verdeling van het bedrag en van het aantal toegekende premies voor doelgroepen (voorkeurscategorie)

Doelgroepen	Sector	Aantal	Bedrag
Eigenaars-verhuurders	Huisgezin	280	€ 367.153
Mede-eigendommen		443	€ 2.941.500
Collectiviteiten	Openbaar	11	€ 249.384
	Privé	29	€ 157.788
	Vzw	18	€ 116.135

In het totaal werd er bijna 4 miljoen euro toegekend aan het publiek van de voorkeurscategorie, hetzij 26% van het toegekende totaalbudget. In 2016 bedroeg het cijfer van het toegekende bedrag in de voorkeurscategorie 8% van het totaalbedrag. In 2017 was dat 22%.

Figuur 16 - Vergelijking van de verdeling van het toegekende bedrag voor doelgroepen in 2016, 2017 en 2018

Om het extra bedrag te berekenen dat ontvangen zou zijn per doelgroep, moet het werkelijk gestorte bedrag (in categorie C) verminderd worden met het bedrag dat zou toegekend zijn zonder de invoering van de automatische toegang tot voorkeurscategorie C. Voor 2018 levert dit een resultaat op van 1,4 miljoen euro, oftewel een stijging met bijna 60% ten opzichte van 2017. In 2017 kwam deze berekening uit op 940K euro, hetzij meer dan het dubbel van 2016.

Deze toename betekent dat sinds categorie C in het leven werd geroepen, het opnemen van nieuwe doelgroepen hierin het bedoelde effect begint te hebben.

Tabel 14 – Voor doelgroepen toegekend bedrag (voorkeurscategorie) en verschil in categorie A

Doelgroepen	Bedrag dat ontvangen zou zijn zonder de doelgroepinvoering (in categorie A)	Werkelijk ontvangen bedrag (in categorie C)	Vershil
Collectiviteiten	€ 311.502	€ 523.306	€ 211.804
Mede-eigendommen	€ 1.856.907	€ 2.941.500	€ 1.084.593
Eigenaars-verhuurders	€ 225.524	€ 367.153	€ 141.630
			€ 1.438.027

6.3. De huisgezinnen onder de loep

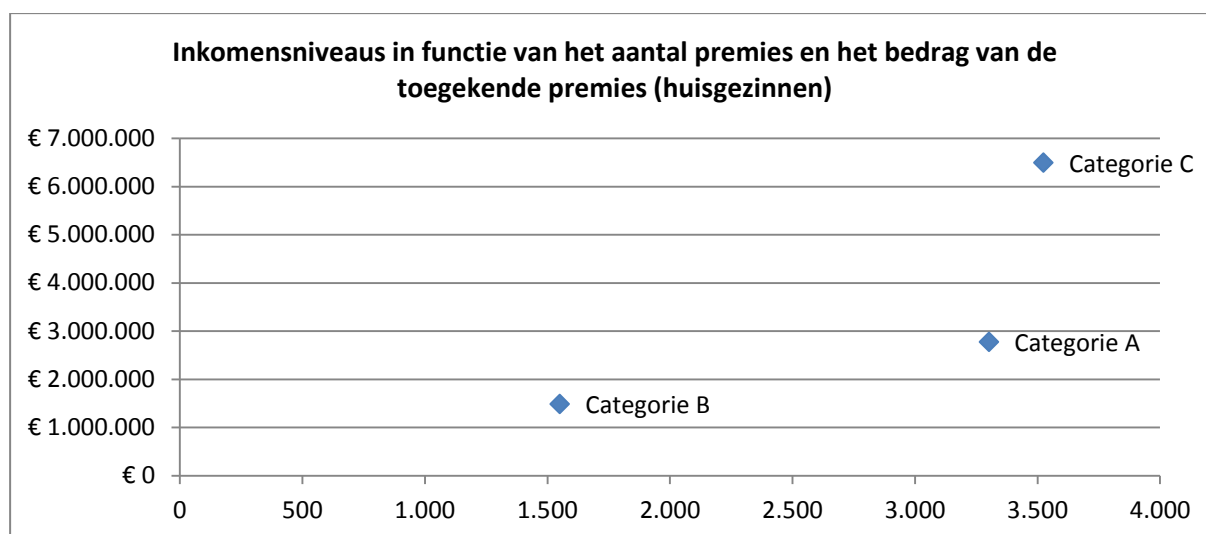
6.3.1. Algemeen

Vóór 2017 kwamen de verschillen tussen categorieën A en C in vergelijking met categorie B lichtjes tot uiting, zowel wat het aantal toegekende premies als de globale bedragen betreft. 2017 wordt daarentegen gekenmerkt door een heel duidelijke verhoging van categorie C, zowel wat de bedragen als wat het aantal toegekende premies betreft. Deze trend zet zich verder in 2018, waardoor de kloof tussen categorie C en de andere categorieën steeds groter wordt.

Tabel 15 - Premies aan huisgezinnen opgesplitst per inkomenscategorie: aantallen en totaalbedragen

Inkomenscategorie	Aantal toegekende premies	Toegekend totaalbedrag	Gemiddeld bedrag 2018	Gemiddeld bedrag 2017	Gemiddeld bedrag 2016
Categorie A - basis	3.302	€ 2.769.627	€ 839	€ 890	€ 912
Categorie B - gemiddelde inkomens	1.551	€ 1.483.084	€ 956	€ 903	€ 823
Categorie C - lage inkomens	3.525	€ 6.496.894	€ 1.843	€ 1.563	€ 945
Totaal	8.378	€ 10.749.605	1.283	€ 1.198	€ 909

De volgende grafiek geeft de inkomenscategorieën van de huishoudens weer in functie van het aantal premies en de toegekende bedragen. Hieruit blijkt duidelijk dat de premies vooral worden toegekend in de categorieën A en C. Opvallend is dat hoewel beide categorieën dicht bij elkaar liggen in termen van aantal toegekende premies, het toegekende bedrag in categorie C meer dan dubbel zo hoog is als het in categorie A toegekende bedrag.

Figuur 17 - Inkomensniveaus op basis van het aantal premies en het bedrag van de toegekende premies (huisgezinnen)

6.3.2. Technologische keuze van de huisgezinnen

Premiegroep 'A - studies' houdt geen rekening met de inkomenscategorie van de aanvrager en bestaat dus standaard uit slechts één categorie en kan enkel bij categorie A kan worden gerekend. Premiegroepen 'B - Isolatie en ventilatie' en 'C - Verwarming' worden verdeeld over de drie inkomenscategorieën. Sommige premies komen echter vaker voor in categorie A (voorbeeld: dakisolatie, muurisolatie, gezamenlijke verbuizing, ...).

Tabel 16 - Detail van de premies per inkomenscategorie

Type premie			Aantal premies				%		
			A	B	C	Totaal	A	B	C
A	A1	Energieaudit	4			4	100%		
B	B1	Dakisolatie	423	243	618	1.284	33%	19%	48%
	B2	Muurisolatie	219	114	280	613	36%	18%	46%
	B3	Vloerisolatie	93	64	84	241	39%	26%	35%
	B4	Superisolerende beglazing	628	325	715	1.668	38%	19%	43%
	B5	Efficiënte mechanische ventilatie	74	41	87	202	37%	20%	43%
C	C1	Verwarmingsetel	1.097	410	963	2.470	44%	17%	39%
	C2	Efficiënte convector	0	0	0	0	0%	0%	0%
	C3	Temperatuurregeling	744	340	698	1.104	42%	19%	39%
	C4	Warmtepomp - Verwarming	1	2	0	3	33%	67%	0%
	C5	Warmtepomp - sanitair warm water	8	4	7	19	42%	21%	37%
	C6	Gezamenlijke verbuizing	8	1	62	71	11%	2%	87%
C	C7	Zonneboiler	5	6	4	21	24%	28%	48%
Totaal			3.304	1.550	3.524	8.378	40%	18%	42%

7. DE WONING ONDER DE LOEP (INDIVIDUELE EN COLLECTIEVE)

7.1. Algemene resultaten

De 'dekkingsgraad' is de verhouding tussen het bedrag van de toegekende premie en de overeenkomstige investering die de aanvrager aanduidt of die bepaald wordt op basis van de voorgelegde facturen en offertes. Het betreft een eenvoudige berekening die niet alle energiebesparingen weergeeft die het premiesysteem oplevert (de terugverdiengraad van de investering).

Tabel 17 - Woningpremies: dekkingsgraad

Woning - Werkzaamheden (uitgezonderd A-premies)			
Aantal premies	Toegekend totaalbedrag	Totaalbedrag van de investeringen die in aanmerking komen	Dekkingsgraad
9.767	€ 13.504.370	€ 71.795.489	19%

Het betreft dus niet de totale investering in de werken, maar het deel waarmee rekening wordt gehouden bij de berekening van het premiebedrag. Dit cijfer is ook gebaseerd op de gegevens die de aanvrager verstrekt of die intern berekend worden op basis van de informatie die te vinden is op de offertes, de vorderingsstaten en/of de facturen. Het is niet altijd mogelijk om een precieze berekening te maken of om de juiste informatie te verkrijgen van de aanvrager.

7.2. De bouwplaatsen: hoeveel bouwplaatsen zijn bij de premies betrokken?

De 'bouwplaatsen' worden gedefinieerd door het adres van de werken dat wordt opgegeven in de premieaanvragen. Een bouwplaats kan in aanmerking komen voor verschillende premies. In 2018 beantwoordden de 9.980 uitgekeerde premies aan 5.868 bouwplaatsen (gegevens voor woningen - uitgezonderd de A-premies), t.o.v. 4.683 in 2017. Deze premies waren goed voor een totaalbedrag van € 13.504.370.

In 2016 beantwoordden deze premies aan 5.622 bouwplaatsen; in 2015 waren er dat 6.746. Deze daling is toe te schrijven aan het wegvallen van een aanzienlijk aantal premies. In 2018 is het aantal bouwerven dat één of meer premies ontvangt er dus sterk op vooruitgegaan.

8. WAAR ZIJN DE ENERGIEPREMIES WERKZAAM? DE PREMIES IN DE GEMEENTEN EN IN RVOHR-ZONES

8.1. Algemene resultaten

Tabel 18 - Aantal premies en toegekend totaalbedrag per gemeente

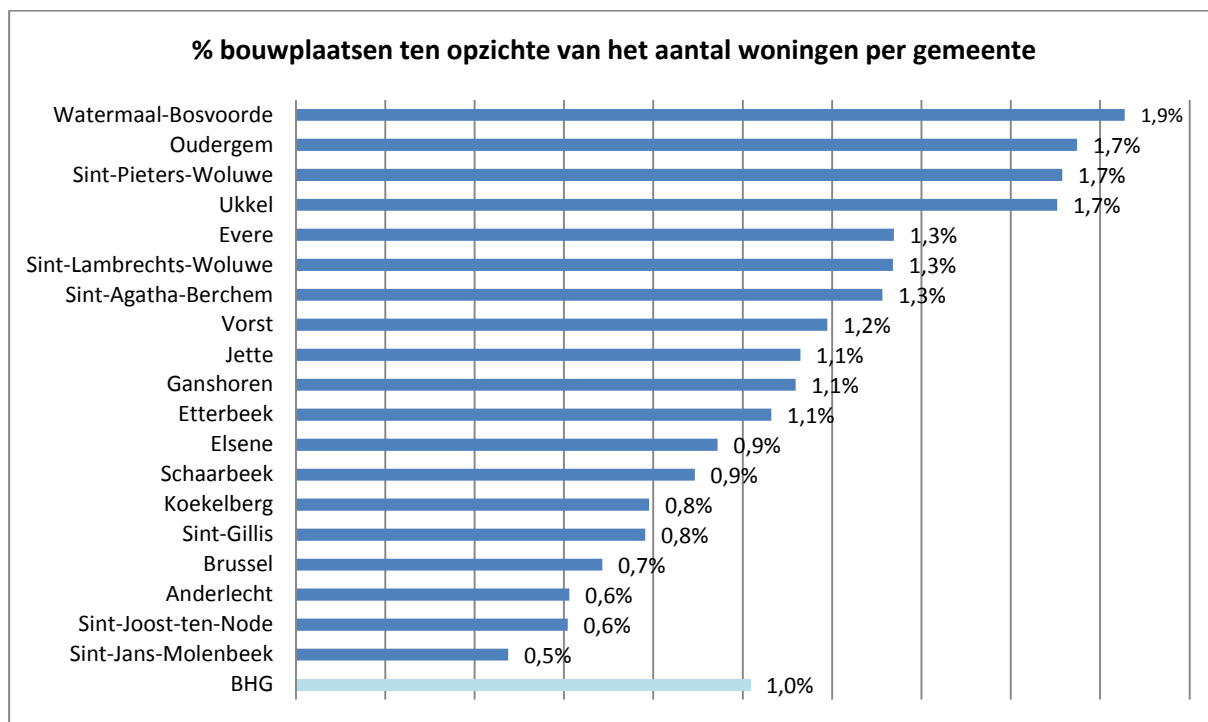
Gemeente	Aantal toegekende premies	Toegekend totaalbedrag
Anderlecht	463	€ 902.688
Oudergem	549	€ 795.860
Sint-Agatha-Berchem	196	€ 285.126
Brussel	1012	€ 1.580.377
Etterbeek	507	€ 729.286
Evere	412	€ 567.123
Vorst	527	€ 812.376
Ganshoren	198	€ 232.183
Elsene	868	€ 1.605.878
Jette	422	€ 534.622
Koekelberg	118	€ 130.668
Sint-Jans-Molenbeek	318	€ 348.731
Sint-Gillis	386	€ 443.680
Sint-Joost-ten-Node	114	€ 144.481
Schaarbeek	988	€ 1.368.294
Ukkel	1316	€ 1.471.918
Watermaal-Bosvoorde	361	€ 971.562
Sint-Lambrechts-Woluwe	623	€ 819.553
Sint-Pieters-Woluwe	602	€ 820.843
Totaal	9.980	€ 14.565.250

8.2. Energiepremies voor woningen in gemeenten

In verhouding tot het aantal woningen op het gemeentelijk grondgebied zijn de werkzaamheden aan woningen die energiepremies genieten talrijker in de gemeenten van de tweede stadskroon, net als in de voorgaande jaren.

Figuur 18 - Opsplitsing van de werkzaamheden aan woningen die energiepremies genieten in functie van de woningvoorraad per gemeente

Net als in 2016 en 2017 stellen we vast dat ongeveer 1% van de woningen van het Gewest één of meer premies heeft ontvangen.

8.3. Energiepremies en RVOHR-zone

In begrotingsjaar 2018 werd ongeveer 25% van de energiepremies uitgekeerd voor woningen in een RVOHR-zone, waar ook een bonus van kracht is. Er werd in totaal € 3.213.945 aan premies uitgekeerd, wat 22% van het totale aantal premies voor woningen vertegenwoordigt.

Tabel 19 - Opsplitsing van het budget 2017 per gemeente en percentage met RVOHR-bonus

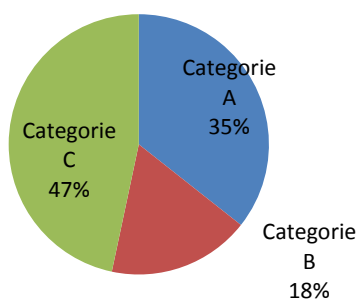
Gemeente	Totaalbedrag	Premiebedrag met RVOHR-bonus	
Anderlecht	€ 902.688	€ 223.864	25%
Oudergem	€ 795.860	€ 1.650	0%
Sint-Agatha-Berchem	€ 285.126	€ 9.850	3%
Brussel	€ 1.580.377	€ 533.019	34%
Etterbeek	€ 729.286	€ 238.191	33%
Evere	€ 567.123	€ 26.301	5%
Vorst	€ 812.376	€ 235.528	29%
Ganshoren	€ 232.183	€ 0	0%
Elsene	€ 1.605.878	€ 363.445	23%
Jette	€ 534.622	€ 125.465	23%
Koekelberg	€ 130.668	€ 39.736	30%
Sint-Jans-Molenbeek	€ 348.731	€ 185.221	53%
Sint-Gillis	€ 443.680	€ 342.219	77%
Sint-Joost-ten-Node	€ 144.481	€ 140.765	97%
Schaarbeek	€ 1.368.294	€ 721.986	53%
Ukkel	€ 1.471.918	€ 26.706	2%
Watermaal-Bosvoorde	€ 971.562	€ 0	0%
Sint-Lambrechts-Woluwe	€ 819.553	€ 0	0%
Sint-Pieters-Woluwe	€ 820.843	€ 0	0%
	€ 14.565.250	€ 3.213.945	

Bonusbedrag RVOHR: € 292.177

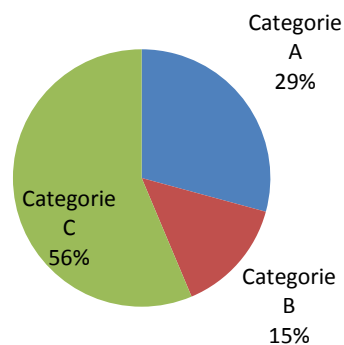
De RVOHR-bonus waarbij de inwoners van een dergelijk gebied 10% extra krijgen, is van toepassing op meer dan 25% van de aanvragen. De bonus zelf daarentegen vertegenwoordigt slechts 2% van het totaalbudget en blijft dus op hetzelfde niveau als de twee voorbije jaren.

Figuur 19 - Premies toegekend in functie van de RVOHR-zone

Opsplitsing van het aantal premies in een RVOHR-zone/SVG

Opsplitsing van het toegekende bedrag binnen een RVOHR-zone/SVG

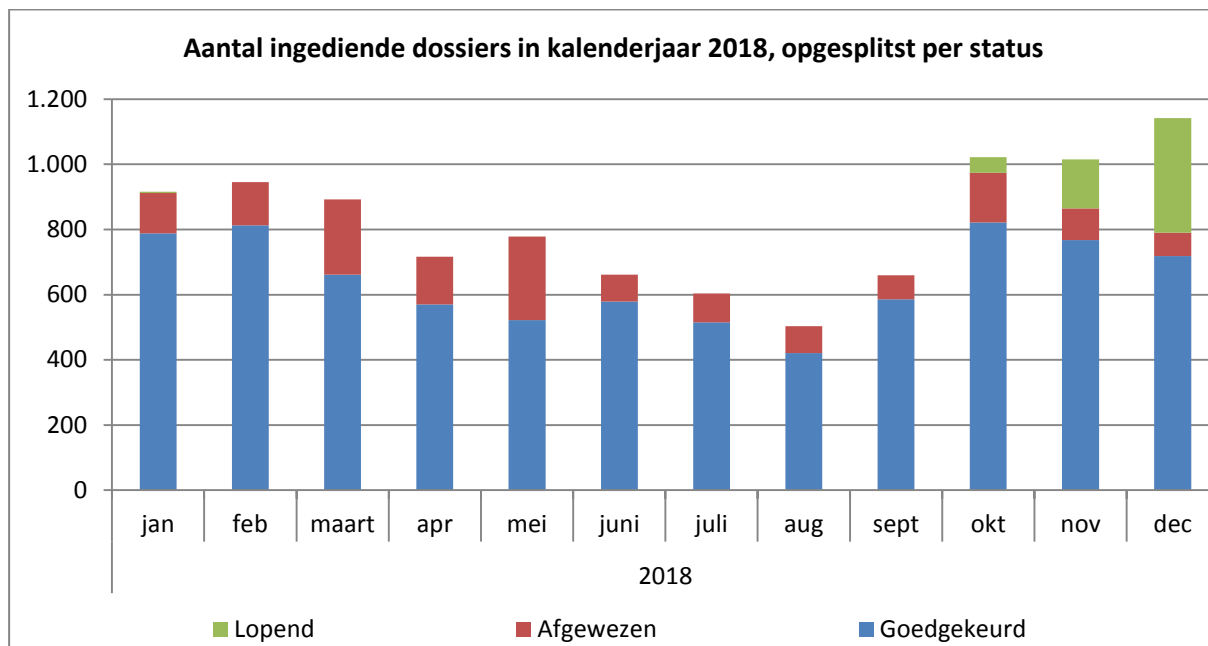

DEEL II: ANALYSE VAN HET AANTAL INGEDIENDE DOSSIERS VOOR 2018 EN HET ADMINISTRATIEVE BEHEER VAN HET PREMIESTELSEL

1. ANALYSE VAN DE INDIENINGSGRAAD

De indieningsgraad komt overeen met het aantal per maand ingediende dossiers. Dit geeft een beeld van de algemene activiteit van de aanvragers gedurende het bestudeerde jaar.

Figuur 20- Aantal ingediende dossiers in kalenderjaar 2018, opgesplitst per status

In 2018 werd een maandelijks gemiddelde van 820 dossiers ingediend, wat een zwakker resultaat is dan de voorgaande jaren (920 in 2017 en 1.000 in 2016). De lopende dossiers komen overeen met alle dossiers die op 28/01/2019¹⁹ niet afgesloten zijn. Het einde van het jaar vertegenwoordigt de grootste periode, met een totaal van 1.022, 1.015 en 1.142 ingediende dossiers in de laatste drie maanden, terwijl de indieningsgraad in juli en augustus vrij laag is. In tegenstelling tot de vorige jaren, en als gevolg van de verlenging van de termijn om een premieaanvraag in te dienen tot 12 maanden, piekt het aantal aanvragen dit jaar niet vóór de vakantie-uittocht en het bouwverlof. December is altijd hoger dan de andere maanden omdat de aanvragers zich dan haasten om hun aanvraag in te dienen aan de voorwaarden van het lopende stelsel.

De volgende tabel illustreert de voornaamste redenen voor weigering bij de afgewezen premies, hetzij 1.425 op 1.537 premies geweigerd in 2018. Meer dan een 55% van de premies werd niet toegekend omdat de vereiste documenten niet binnen de opgelegde termijn (van 2 maanden) werden bezorgd. 25% werd dan weer geweigerd omdat het aanvraagdossier te laat werd ingediend, d.w.z. binnen de 4 of 12 maanden volgend op de datum van de afrekeningsfactuur (afhankelijk van het stelseljaar van de aanvraag).

¹⁹ Datum waarop de gegevens voor de opstelling van dit rapport werden bevroren.

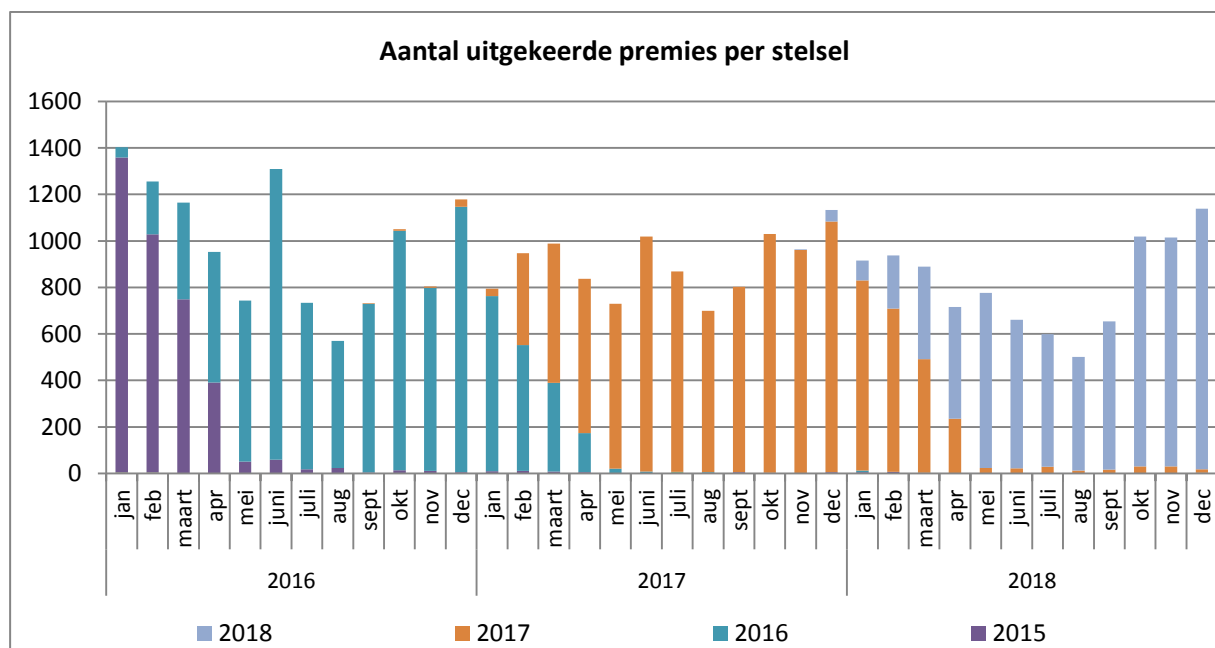

Tabel 20 - Voornaamste redenen van premieweigeringen in 2018

Weigeringsgrond	Aantal geweigerde premies
Geen bijkomende informatie gekregen binnen de gestelde termijn.	837
De premieaanvraag werd niet binnen de vier maanden volgend op de facturatedatum ingediend.	390
De premieaanvraag betreft een bedrag kleiner dan € 50, het minimumbedrag van de energiepemie.	92
De gebouwwitbreidingen komen niet in aanmerking voor de energiepremies.	61
De premie wordt enkel toegekend voor de installatie of renovatie van een gemeenschappelijke schoorsteen met het oog op de aansluiting van individuele verwarmingsketels.	45

2. 2018 - EEN VRIJ STABIELE INDIENINGSGRAAD

Sinds de in 2016 aangekondigde stabiliteit en na een lichte daling als gevolg van de herziening van het systeem, hebben de stelseljaren de neiging om van jaar tot jaar hetzelfde indieningspatroon te volgen; 2018 vertoont evenwel een lagere indieningsgraad.

Figuur 21 - Aantal ingediende aanvragen per stelsel

Het is opvallend dat het begin en einde van het jaar vaak gepaard gaat met een hogere indieningsgraad. Er wordt doorgaans een piek vastgesteld in de maand juni. 2018 vormt hierop evenwel een uitzondering. De uitblijvende piek in juni zou kunnen verklaard worden door het feit dat aanvragers nu de mogelijkheid hebben om hun dossier in te dienen tot 12 maanden na de datum van de afrekeningsfactuur en zich dus niet hoeven te haasten om hun dossier vóór de zomervakantie in te dienen.

Aan de hand van voorgaande grafiek kan men evenwel geen conclusies trekken over de indiening van de dossiers. Als gevolg van de vereenvoudiging van het stelsel is het immers interessant te

vergelijken met de toegekende dossiers en daarbij slechts te kijken naar de premies die in 2016 overblijven. Daardoor kan men dezelfde types van gegevens tegen elkaar afwegen.

Tabel 21 - Gedetailleerde vergelijking van de premies die overblijven sinds 2016

Overblijvende premies sinds 2016	2016	2017	2018
A1 - energieaudit	42	63	28
B1 - dakisolatie	1.720	1.750	1.424
B2 - muurisolatie	817	824	687
B3 - vloerisolatie	303	291	327
B4 - superisolerende beglazing	2.374	2.202	1.870
B5 - efficiënte mechanische ventilatie	278	284	305
C1 - gascondensatieketel	2.912	3.099	2.805
C2 – efficiënte convector	3	7	5
C3 – temperatuurregeling	2.030	2.045	2.099
C4 – WP verwarming / C5 – WP sanitair warm water	23	46	47
C6 – gezamenlijke verbuizing	39	108	173
C7 – zonneboiler	30	23	27
Totaal	10.571	10.742	9.797

Vergelijken we het aantal ingediende dossiers van de afgelopen drie jaar en houden we hierbij enkel rekening met de resterende premies vanaf 2016, dan valt op dat het volume in 2018 is gedaald, terwijl de indieningsgraad in 2016 en 2017 constant is gebleven. Deze daling met zo'n 10% tussen 2017 en 2018 is verbazingwekkend, gelet op de resultaten van de twee tevredenheidsenquêtes (IPSOS- en interne enquête) bij het Brusselse publiek. Blijkt immers dat de premies globaal gezien goed bekend zijn bij de Brusselaars (79% van de ondervraagde personen hebben kennis van de Energiepremies). Blijkt eveneens dat de aannemers een cruciale rol spelen in het uitwerken van een premieaanvraagdossier. Daardoor hebben we beslist om ons tijdens onze communicatieacties in 2018 specifiek te richten op de professionals uit de bouwsector. De promotiecampagne 2018 bevat bovendien een aantal acties zoals de ontbijten op het kabinet, de reclamecampagne 'Energie-Klimaatkoepel', mailings, brieven aan doelgroepen, enz.

Globaal gezien zat er in bijna alle premies een min of meer sterke daling. De premie 'superisolerende beglazing' zal de sterkste daling blijven kennen, waarschijnlijk omwille van de zeer sterke daling van de bedragen juist na de stopzetting van het stelsel van 2013. De 'zonneboilerpremie' liep ook sterk terug, want op een gelijkwaardige-dakoppervlakte (doorgaans beperkt) zijn zonnepanelen (ZP) momenteel veel rendabeler. Met sommige is het eveneens mogelijk sanitair warm water te produceren. De burgers hebben dus de neiging eerder ZP op hun dak te plaatsen dan thermische zonnepanelen te laten installeren.

3. 2018 - EEN GEMIDDELD MAANDBEDRAG VAN ROND DE 1 MILJOEN EURO

In tegenstelling tot de voorgaande jaren onderscheiden we twee indieningstermijnen voor een premieaanvraagdossier, al naargelang het onder het stelsel 2017 of 2018 valt:

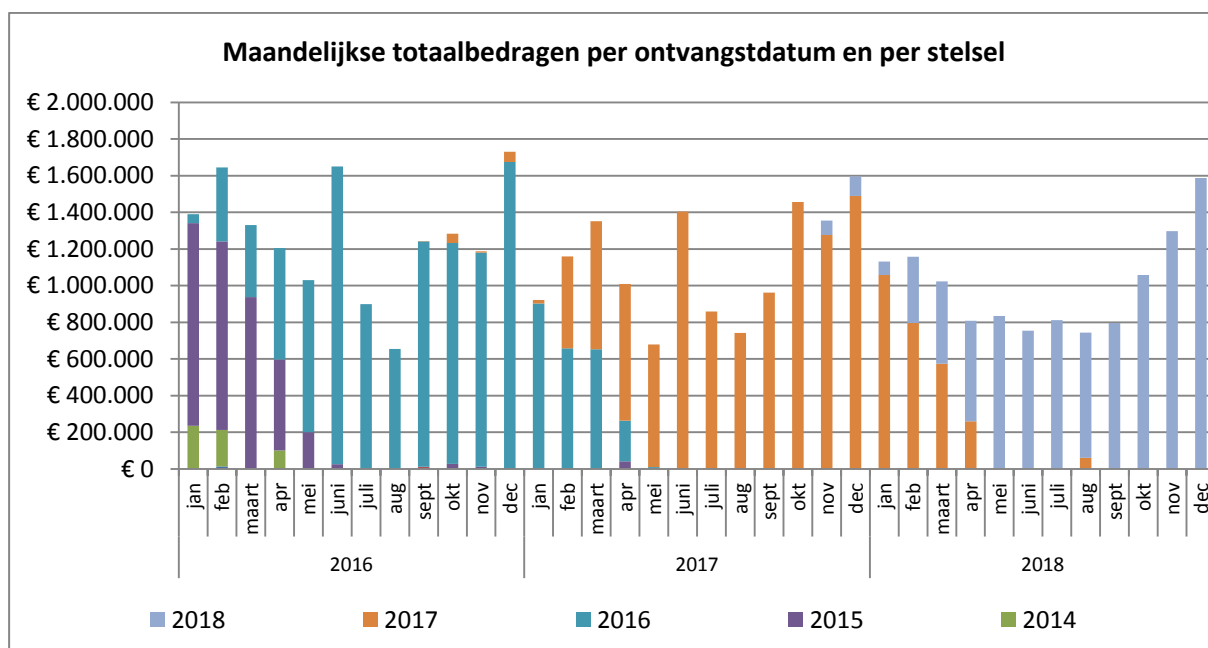
- Voor aanvragen waarvan de datum van de saldofactuur in 2017 valt, moet de aanvrager zijn dossier indienen binnen de 4 maanden volgend op de datum van de saldofactuur;
- Voor aanvragen waarvan de datum van de saldofactuur in 2018 valt, beschikt de aanvrager voortaan over 12 maanden om zijn premieaanvraag in te dienen.

De volgende grafiek geeft de toegekende of geschatte bedragen van de ingediende dossiers van de laatste drie jaar weer, ongeacht of deze reeds toegekend of nog in behandeling zijn.

We merken op dat ondanks de lagere bedragen 2017 dezelfde tendens blijft volgen als 2016.

In 2018 vertoont het gemiddelde maandelijks bedrag een lichte daling t.o.v. 2017 (€ 1 miljoen t.o.v. € 1,3 miljoen). De piek van december 2018 kan worden toegeschreven aan het feit dat aanvragers hun dossier nog snel willen indienen voor het einde van het jaar, ondanks de aankondiging van een langere indieningstermijn.

Figuur22 - Maandelijks totaalbedragen per ontvangstdatum en per stelsel

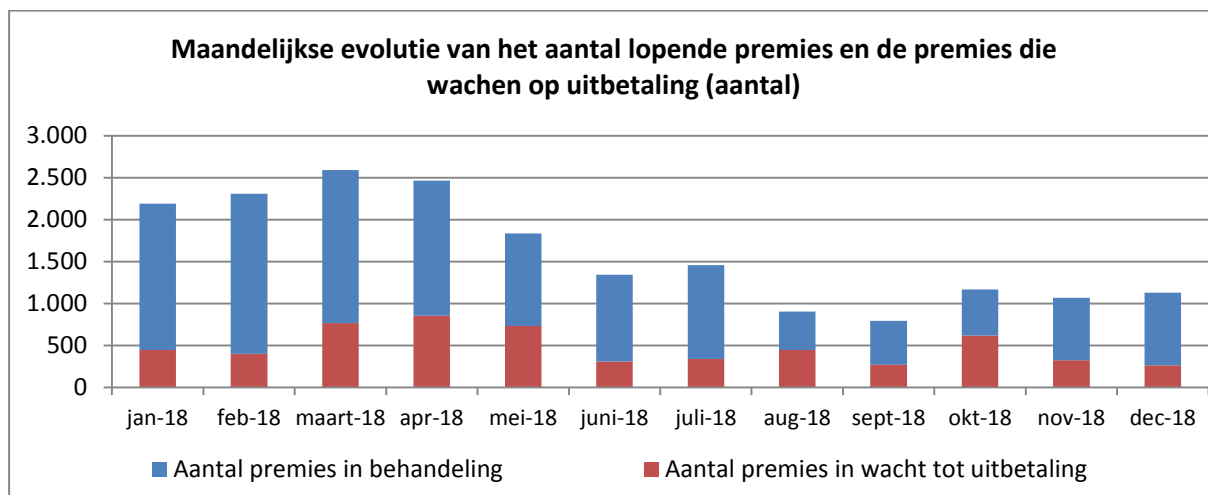
4. HET AANTAL PREMIES IN BEHANDELING EN DAT MEN AAN HET UITBETALEN IS, VERMINDERT.

Voor de begunstigde van de premie vormt de periode tussen de indiening van de aanvraag en de ontvangst van het goedgekeurde bedrag één geheel. Voor de premiebeheerder is deze periode opgesplitst in twee tijdstappen: de technisch-administratieve behandeling en de vastlegging/effectieve betaling. Deze splitsing is te verklaren doordat deze twee delen door twee verschillende entiteiten wordt uitgevoerd.

In tegenstelling tot 2017 waarin het aantal premies in behandeling in de loop van het jaar toenam, waardoor de wachttijd voor de aanvrager toenam, is de tendens omgekeerd in 2018. De laatste vijf maanden worden gekenmerkt door een maandelijks maximum van ongeveer 1.000 premies die in behandeling zijn en/of wachten op uitbetaling, een aantal dat in 2017 nooit werd gehaald.

Figuur 23 - Maandelijks evolutie van de lopende premies en de premies die wachten op uitbetaling (in aantal)

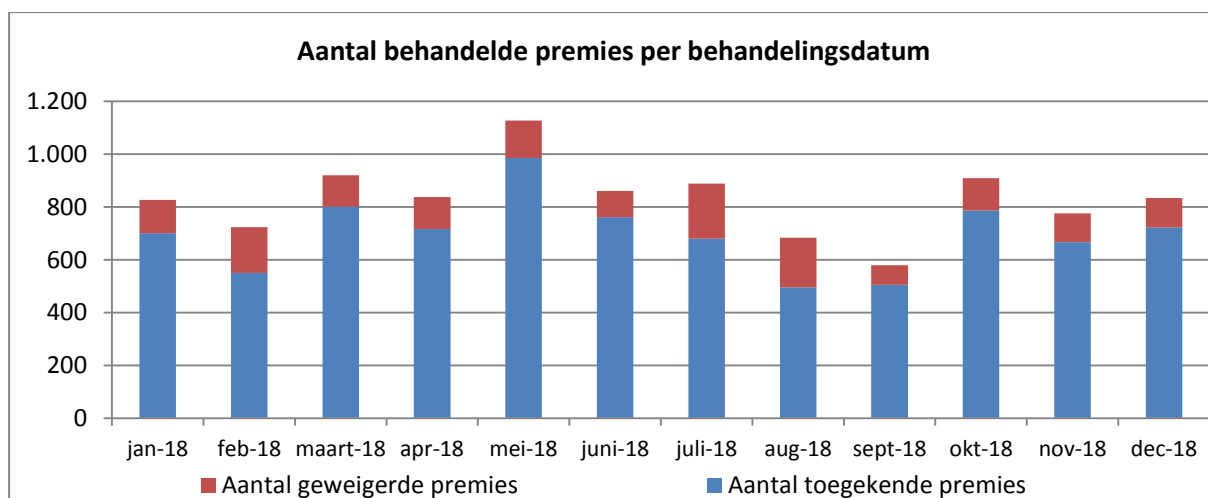

5. ANALYSE VAN HET AANTAL BEHANDELDE PREMIES

5.1 Analyse van het administratieve beheer van het systeem in 2018

De administratieve en technische behandeling van de premies gebeurt op doorlopende wijze van 1 januari tot 31 december. De beoordeling van de efficiëntie van de premiebehandeling gebeurt per kalenderjaar, ongeacht het premiestelsel en de behandelingsstatus van de premies. In 2018 behandelde het departement Energiepremies, dat instaat voor het beheer van de technisch-administratieve aspecten, in totaal 9.966 premieaanvragen. Het ritme van behandeling van de premies door het departement haalt in 2018 gemiddeld 830 premies/maand, wat relatief laag is wanneer men naar de behandelingsgraad van de jaren ervoor kijkt. In 2017 bedroeg het behandelingsritme per maand immers 839 en in 2016, 1.220 premies.

Figuur 24 - Aantal behandelde premies per behandelingsdatum

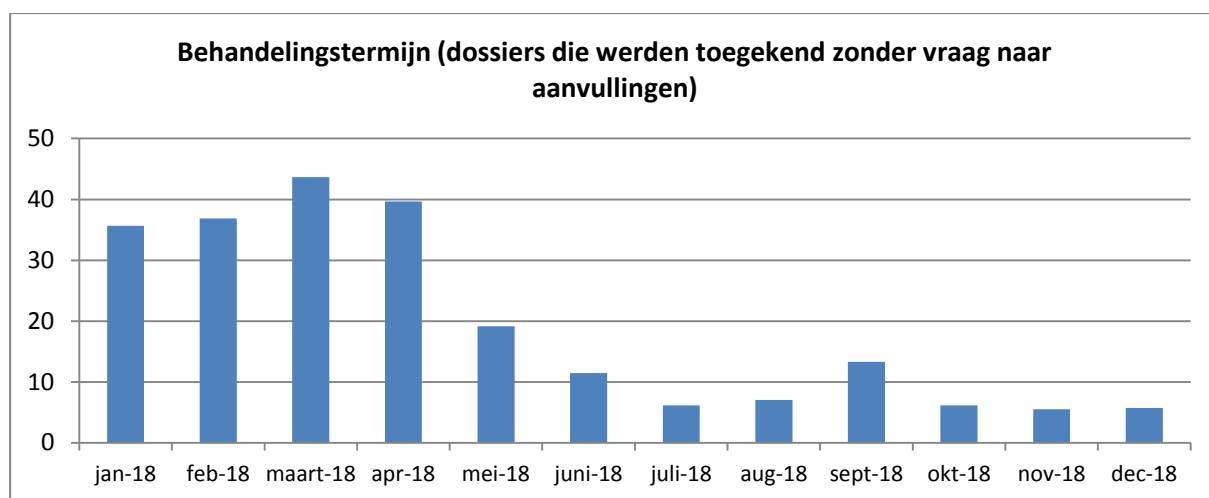

In het eerste trimester worden doorgaans de dossiers behandeld die op het einde van het voorgaande jaar of het begin van 2018 werden ingediend. Het aantal dossiers had tijdens deze periode dus hoger moeten zijn. Afgezien van een kleine piek in mei, is de behandelingsgraad eerder constant over het gehele jaar.

5.2 De behandelingstermijn is lang tot april en bereikt uiteindelijk een gemiddelde van 6 dagen voor volledige dossiers.

Van januari tot april neemt de dienst tussen 35 en 45 dagen (tussen de verzendings- en de beslissingsdatum) om een volledig dossier te behandelen. Vanaf mei verkort deze termijn duidelijk. In juni zit men zo nog aan een twintigtal dagen. Vervolgens neemt deze termijn opnieuw af. In december wordt een dossier in gemiddeld 6 dagen behandeld.

Figuur 25 - Behandelingstermijn (dossiers die werden toegekend zonder vraag naar aanvullingen)

5.3 De behandelingstermijn van de dossiers waarvoor we bijkomende informatie nodig hadden, zit op het einde van het jaar aan 50 dagen.

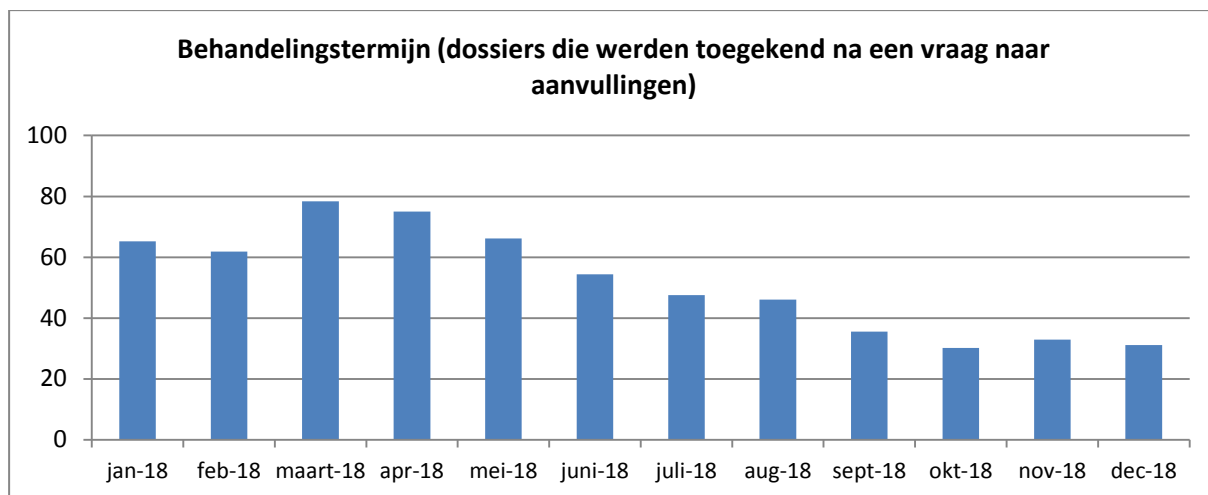
In een normale periode wordt een beslissing met betrekking tot een energiepremieaanvraag genomen binnen een termijn van 60 dagen na de datum waarop Leefmilieu Brussel de aanvraag ontvangt, in overeenstemming met de termijn die wordt gedefinieerd in het besluit.²⁰ Als het dossier evenwel onvolledig is, dan gaat er een brief uit met de ontbrekende elementen. Op dat ogenblik wordt de termijn van 60 dagen opgeschort. Ze gaat slechts weer in bij de ontvangst van de aanvullende informatie, tot aan de behandeling ervan.

De onderstaande grafiek houdt geen rekening met de opschorting van termijn tussen het verzoek om bijkomende informatie en de ontvangst ervan, maar geeft de termijn weer tussen de indiening van de dossiers en de uiteindelijke beslissing. Dit verklaart waarom de algemene termijn de 60 dagen kan overschrijden.

²⁰ Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 9 februari 2012 betreffende de toekenning van financiële steun op het vlak van energie.

Figuur 26 - Behandelingstermijn (dossiers die werden goedgekeurd na een verzoek tot bijkomende informatie)

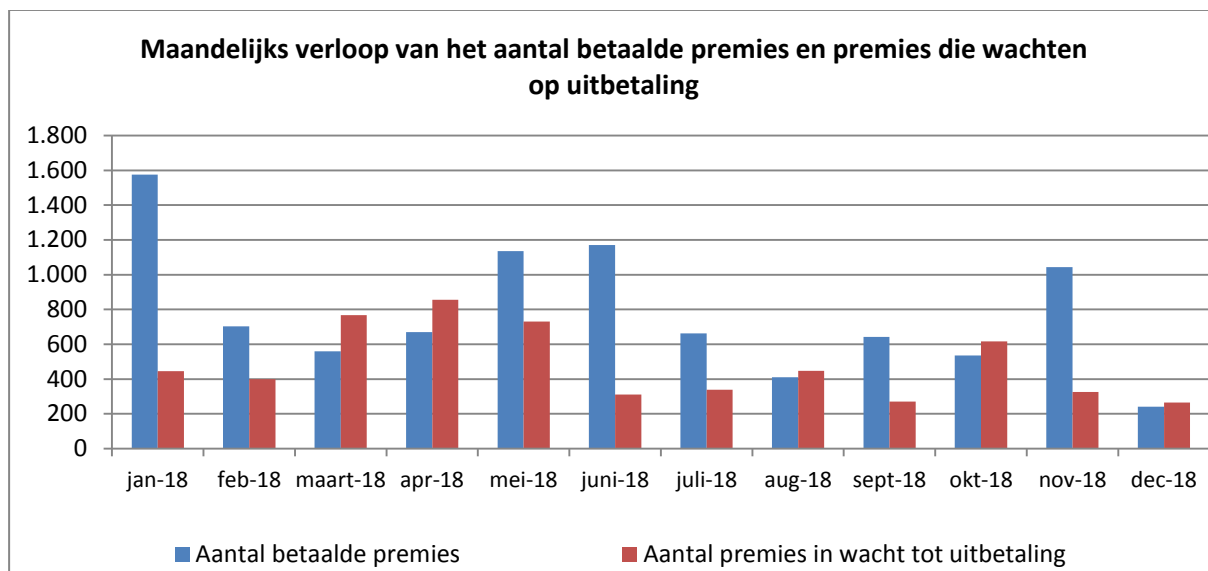
Het valt op dat de behandelingstermijn relatief lang is gedurende de vijf eerste maanden. Dit is te wijten aan het feit dat de dienst technisch beheer tot april onderbemand was. De nieuwe medewerkers hadden vervolgens twee maanden opleiding nodig, zodat de dienst pas vanaf juni opnieuw op volle kracht kon draaien, wat ook merkbaar is op de grafiek.

6. ANALYSE VAN HET AANTAL BETAALDE PREMIES

Het werk van de dienst technisch beheer, houdt op van zodra er een eindbeslissing wordt genomen over een bepaald dossier. Vanaf dan neemt de dienst budgettaire afhandeling de fakkel over. De volgende grafiek geeft een overzicht van de uitbetaalde dossiers en de dossiers die wachten op uitbetaling door deze dienst op een jaar.

Figuur 27 - Maandelijks verloop van de uitbetaling van de premies

In tegenstelling tot de voorgaande jaren kon een groot aantal premies al in de maand januari uitbetaald worden, waardoor de premies die sedert einde november van het vorige jaar in wacht stonden, konden worden afgewikkeld. Immers, in januari 2016 waren er slechts 42 premies uitbetaald. Het was dus wachten tot februari 2017 voordat de uitbetalingen weer op gang kwamen.

Opvallend is ook dat in december 2018 slechts 265 premies op uitbetaling wachtten, terwijl dat er in 2017 nog 1.550 waren.

7. INSTRUMENT VOOR BEGROTINGSWAARSCHUWING

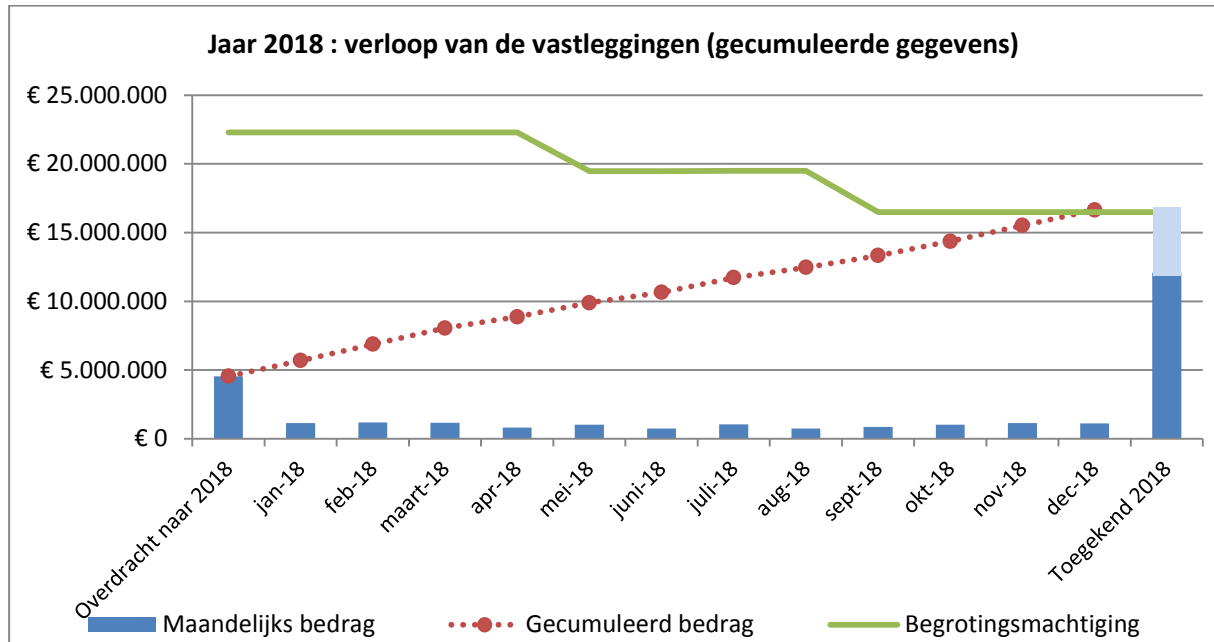
Leefmilieu Brussel gebruikt de studie van het verloop van het gemiddelde maandbedrag als instrument om het risico op uitputting van het budget te beoordelen. Als men in eenzelfde grafiek de autorisaties op beschikbare kredieten en de maandelijkse gecumuleerde bedragen over 2018 combineert, stelt men vast dat de bedragen tot aan oktober duidelijk lager liggen dan de autorisaties op beschikbare kredieten.

Eind 2017 was er van dat jaar ongeveer nog niet 4,5 miljoen euro uitbetaald. Dat zorgde voor een budgetoverdracht naar 2018. Ter herinnering: in oktober 2017 werd de budgettaire autorisatie, door een budgettaire aanpassing, van 22,1 miljoen euro verlaagd naar 14,1 miljoen euro, met andere woorden een verlies van 8 miljoen euro. Deze verlaging was het gevolg van een beoordeling van de onderbenutting op het einde van het jaar van het beschikbare budget. Deze onderbenutting werd overschat en eind 2017 konden de premies niet worden uitbetaald. Deze betalingen werden dan overgedragen naar 2018.

In 2018 werd de begrotingsmachtiging, ondanks de uitgevoerde budgetaanpassingen, pas in december overschreden, wat zorgde voor een beperkte overdracht naar 2019. Dit bedrag is veel lager dan in de voorgaande jaren en geeft blijk van een echte vooruitgang in de beheersing van het budgetgebruik.

Figuur 28 – Evolutie van de gecumuleerde bedragen in 2018

8. KLACHTEN: INDIENING, BETALING, BEHANDELING, GOEDKEURING OF AFWIJZING

In 2018 behandelde het departement Energiepremies 9.966 premies. De dienst technisch beheer en klachtenbeheer heeft op het kalenderjaar 302 klachten gekregen die verband hielden met afgesloten dossiers. Dit aantal ligt ongeveer 38% hoger dan in 2017 en 4% hoger dan in 2016. Het aantal klachten dient evenwel te worden vergeleken met het aantal behandelde premies. Verhoudingsgewijs waren er ten opzichte van het aantal behandelde dossiers meer ingediende klachten in 2018 dan in 2017 en 2016 (3% t.o.v. 2%).

De belangrijkste klachten waren:

- een betwisting van een afwijzing van een premieaanvraag;
- een betwisting van een toegekend bedrag.

Van de 302 ingediende klachten hebben er 166 (55%) geleid tot het heropenen van het dossier ten gunste van de aanvrager. De overige klachten werden als ongegrond afgewezen om de volgende redenen:

1. de premieaanvraag werd te laat opgestuurd of de bijkomende informatie werd niet binnen de gestelde termijn opgestuurd (58%);
2. de technische voorwaarden voor de toekenning van de premie werden niet vervuld (26%);
3. De klacht brengt geen nieuwe elementen met zich mee en wordt beschouwd als een loutere kritiek op onze beslissing (9%).

De 166 heropeningen van premiedossiers gebeurden om vier redenen:

1. de aanvraag gebeurde wel degelijk binnen de gestelde termijn of de bijkomende informatie werd tijdig ingediend (56%);
2. bij de analyse van de klacht worden de technische voorwaarden nageleefd (16%).
3. de aannemer of aanvrager had de aanvraag niet correct ingevuld, waardoor de premieaanvraag niet correct kon worden beoordeeld. Aan de hand van de correctie die bij de klacht werd gevoegd, werd de oorspronkelijke beslissing bijgesteld (13%);
4. er werd een fout begaan bij de behandeling (fout bij de berekening van het bedrag, bijlage niet in aanmerking genomen, enz.) (10%).

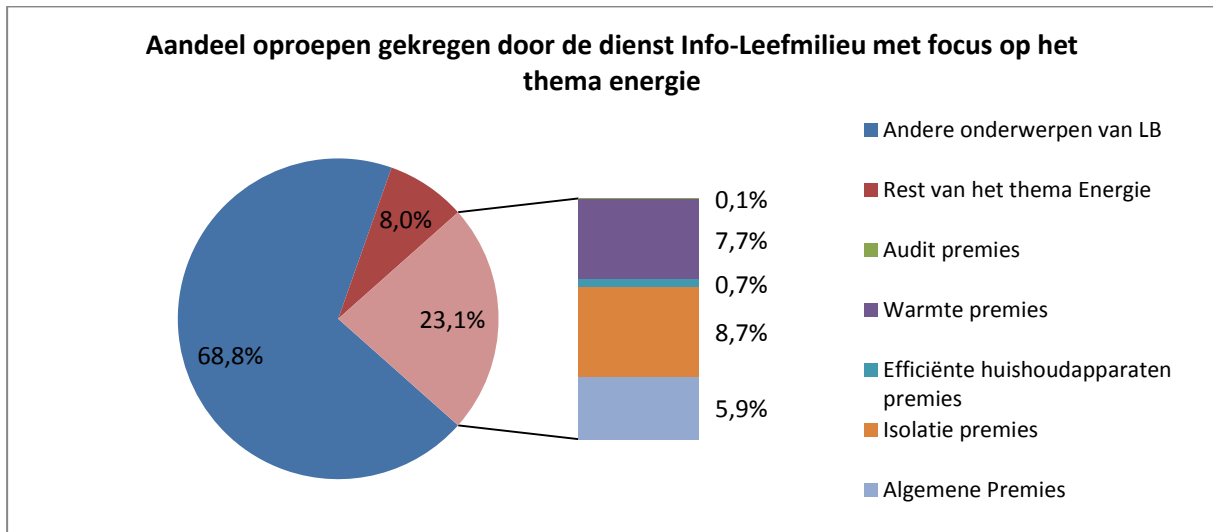
9. ADMINISTRATIEF BEHEER VAN DE DIENST INFO-LEEFMILIEU

De dienst Info-Leefmilieu is geopend van maandag tot vrijdag van 9 tot 12.30 uur en van 13.30 tot 17 uur. Men kan er terecht:

- telefonisch: 02/775.75.75 of per fax: 02/775.76.21
- per e-mail: info@leefmilieu.brussels
- ter plaatse, aan de balie van de dienst Info-Leefmilieu.

In 2018 moest deze dienst 18.413 e-mails, 22.291 oproepen en 1.294 bezoeken afhandelen. 13% van alle ontvangen e-mails hadden betrekking op het thema energie en 2/3 op de energiepremies. Van de bezoeken hielden 436 verband met dossiers rond het thema energie (34% van de bezoeken) waarvan ongeveer 24% te maken hadden met lopende premiedossiers en 63% met toekomstige dossiers. Ongeveer 31% van de oproepen hield verband met het thema energie. Van deze 31% had meer dan 75% betrekking op de energiepremies.

Figuur 29 - Cijfer van de oproepen in verband met het energithema en de energiepremies die in 2018 werden behandeld door de dienst Info-Leefmilieu

DEEL III: VERGELIJKING VAN DE STELSELJAREN

1. VERLOOP VAN HET BUDGET EN DE BEDRAGEN IN 2018 (VERGELIJKING STELSELJAREN 2017-2018)

Tabel 22 - Vergelijking van de stelseljaren 2017 en 2018 in termen van aantallen en bedragen van toegekende premies

Premietype		2017			2018		
		Aantal	Bedrag	Gemiddeld bedrag	Aantal	Bedrag	Gemiddeld bedrag
A1	Energieaudit en -studie	51	€ 154.679	€ 3.033	13	€ 53.553	€ 4.119
B1	Dakisolatie	1.540	€ 4.704.334	€ 3.055	987	€ 3.539.588	€ 3.586
B2	Muurisolatie	715	€ 2.970.299	€ 4.154	427	€ 1.803.485	€ 4.224
B3	Vloerisolatie	246	€ 380.360	€ 1.546	189	€ 275.952	€ 1.460
B4	Plaatsing van isolerende beglazing	1.971	€ 825.863	€ 419	1.223	€ 393.413	€ 322
B5	Gecontroleerde mechanische ventilatie	262	€ 872.348	€ 3.330	161	€ 398.354	€ 2.474
C1	Condenserende ketel	2.746	€ 2.876.732	€ 1.048	1.818	€ 1.897.439	€ 1.044
C2	Efficiënte gasconvector	0	€ 0	€ 0	1	€ 300	€ 300
C3	Temperatuurregeling	1.952	€ 434.613	€ 223	1.384	€ 361.360	€ 261
C4	Warmtepomp - Verwarming	7	€ 82.940	€ 11.849	5	€ 41.594	€ 8.319
C5	Warmtepomp - sanitair warm water	22	€ 31.625	€ 1.437	18	€ 26.216	€ 1.456
C6	Gezamenlijke verbuizing	5	€ 234.789	€ 4.048	79	€ 383.554	€ 4.855
C7	Zonneboiler	21	€ 98.964	€ 4.713	6	€ 21.316	€ 3.553
		9.591	€ 13.667.546		6.311	€ 9.196.124	

Deze cijfers zijn een momentopname van de situatie op 28/01/2019.

Aangezien het stelsel van 2018 met de verlenging van de indieningstermijn kan worden verlengd tot 31/12/2019, zal de vergelijking tussen de stelsels 2017 en 2018 vooral gericht zijn op de gemiddelde bedragen per type premie.

Opmerkingen:

- Als we stelseljaren 2017 en 2018 met elkaar vergelijken, stellen we vast dat het gemiddelde bedrag per premie globaal gezien lichtjes toeneemt voor de helft van de beschikbare premies.
- Het gemiddeld bedrag van premie B1 – dakisolatie stijgt met 17% doordat werken grotere oppervlakten bestrijken en door de verhoging van het premiebedrag.
- Het gemiddeld bedrag van premie B2 – muurisolatie kent een lichte stijging met 2% t.o.v. 2017.
- Premie C1 – verwarmingsketel blijft stabiel, met nagenoeg gelijke premiebedragen voor 2018 en 2017.

- Premie C2 – efficiënte gasconvector, werd pas in 2016 ingevoerd en voor het eerst toegekend in 2018.
- Premie C7 – zonneboiler lijkt terug te lopen, al is stelseljaar 2018 nog niet voorbij; ook het gemiddeld bedrag kent een terugval. De vermindering van het aantal premies C7 valt deels te verklaren doordat fotovoltaïsche panelen op een gelijkwaardige dakoppervlakte momenteel veel rendabeler zijn en dat men met sommige panelen eveneens sanitair warm water kan produceren. Ook het feit dat een niet verwaarloosbaar aantal C7 dossiers geweigerd werden, speelt hierin een rol (18 weigeringen, t.o.v. 6 toekenningen). Sinds de invoering van de voorwaarde in 2016 dat de uitrusting moet worden geïnstalleerd door een professional met een RESCERT-erkenning, worden de dossiers die niet aan deze voorwaarde voldoen, geweigerd (zo'n 40% van de geweigerde dossiers).

DEEL IV: DOORLICHTING VAN DE ENERGIEBESPARINGEN DIE SINDS 2012 DOOR DE ENERGIEPREMIES WERDEN GEGENEREERD

1. METHODE

In de berekeningsmethode van de energiebesparingen dankzij de Energiepremies zitten de meeste verschillende premiesoorten sinds de invoering ervan in 2004 verrekend. Deze methode vertrekt van de in de Energiepremie-gegevensbank ingevoerde gegevens, maar gaat eveneens uit van een aantal hypothesen. Hieronder een niet-exhaustieve lijst van de variabelen waarvoor er een hypothetische waarde moest worden gekozen:

- de thermische-transmissiecoëfficiënt (U) vóór de werkzaamheden of installatie;
- de gemiddelde binnen- en buitentemperaturen van een gebouw tijdens het verwarmingsseizoen;
- de verwarmingsduur tijdens het verwarmingsseizoen;
- globaal rendement van een verwarmingsinstallatie;
- het standaardverbruik en de gemiddelde oppervlakte van een woning;
- ...

Doorgaans berekent men de energiebesparing door het energieverbruik na de werkzaamheden/installatie af te trekken van het energieverbruik vóór de werkzaamheden/installatie. Deze in GWh uitgedrukte besparing wordt per soort van premie en per jaar berekend. De besparing wordt ook vertaald naar besparing aan broeikasgassen. Men gaat er dan van uit dat alle uitstoot CO₂ is en dat een GWh bespaarde energie overeenstemt met 215 ton vermeden CO₂.

Het is eveneens interessant de besparing die men over de totale looptijd van de gebruikte technologie realiseert te berekenen. Deze looptijd werd voor elk type van premie geraamd en strekt zicht uit over 10 (premie temperatuurregeling) tot 30 jaar (isolatiepremies). VANAF dit resultaat verkrijgen we de hoeveelheid bespaarde energie per uitgekeerde euro premie.

Voor de meeste premiesoorten beschikken we slechts over nauwkeurige becijferde gegevens vanaf 2012. Vanaf deze datum werden de technische gegevens ingevoerd door Leefmilieu Brussel. Voorheen werd het systeem van de Energiepremies begeleid door SIBELGA (2004-2011). Aan de hand daarvan zullen we de energiebesparingen kunnen berekenen. Daarentegen nemen we als hypothese, omwille van het ontbreken van gegevens buiten het aantal premies die voor de periode 2004-2011 werden toegekend, dat de besparing door alle premiesoorten in die jaren overeenkomt met de gemiddelde besparing per premie voor de jaren 2012 tot 2016, vermenigvuldigd met het aantal premies voor de jaren 2004 tot 2011.

2. ENERGIEBESPARING (GWH) PER JAAR EN PER SOORT VAN PREMIE
Tabel 23 - Energiebesparing (GWh) per jaar en per soort van premie

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
B1 - Dakisolatie	28,53	33,49	40,92	46,73	39,70	35,70	46,17
B2 - Muurisolatie	5,70	8,79	15,18	10,46	10,68	8,79	8,50
B3 - Vloerisolatie	1,43	1,27	2,06	2,01	1,90	1,61	2,01
B4 - Superisolerende beglazing	13,41	14,85	14,78	12,80	11,07	8,77	9,61
B10 - Passief of lage-energie	0,41	1,83	1,31	8,38	2,63	0,25	-
C1 – Ketel	4,85	6,68	6,25	6,39	6,73	6,45	7,85
C3 - Temperatuurregeling	1,53	1,77	2,02	2,60	1,91	1,54	2,61
C4/C5 - Warmtepomp	0,09	0,21	0,26	0,22	0,11	0,05	0,32
C7 - Zonneboiler	0,39	0,31	0,20	0,17	0,10	0,04	0,05
D2 - Fotovoltaïsch systeem	0,04	0,08	0,05	0,27	0,26	-	-
E2 – Warmtekrachtkoppeling	0,49	0,23	1,14	0,73	0,26	-	-
E4 – Relighting	0,55	0,66	0,70	0,41	0,88	-	-
E5 - Frequentieregelaar	0,09	0,02	0,02	0,03	0,01	-	-
F - Efficiënte huishoudtoestellen	1,10	1,12	1,12	1,88	0,42	-	-
Totaal	58,59	71,32	86,01	93,05	76,63	63,21	77,12

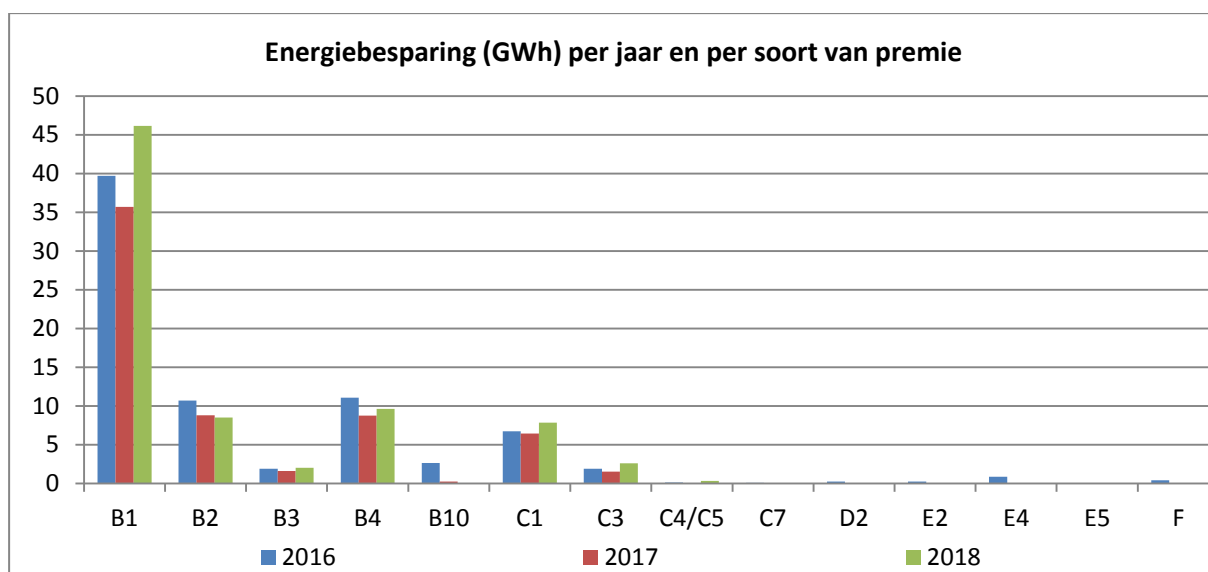
De tabel geeft de energiebesparing weer over het jaar waarin de premie werd uitbetaald. Deze besparing wordt uiteraard gecumuleerd over de looptijd van de investering (zie punten 3 en 4).

Het totale Brusselse energieverbruik in 2016 bedroeg 20.235 GWh²¹. De gebouwen nemen meer dan 74% van dit verbruik voor hun rekening, met andere woorden ongeveer 14.844 GWh. Een gemiddeld Brussels huisgezin verbruikt ongeveer 15.300 kWh per jaar. Jaarlijks zorgen de Energiepremies bij ongeveer 5.000 Brusselse huisgezinnen voor een besparing in het verbruik.

²¹ Gegeven uit de *Energiebalans van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest 2016*.

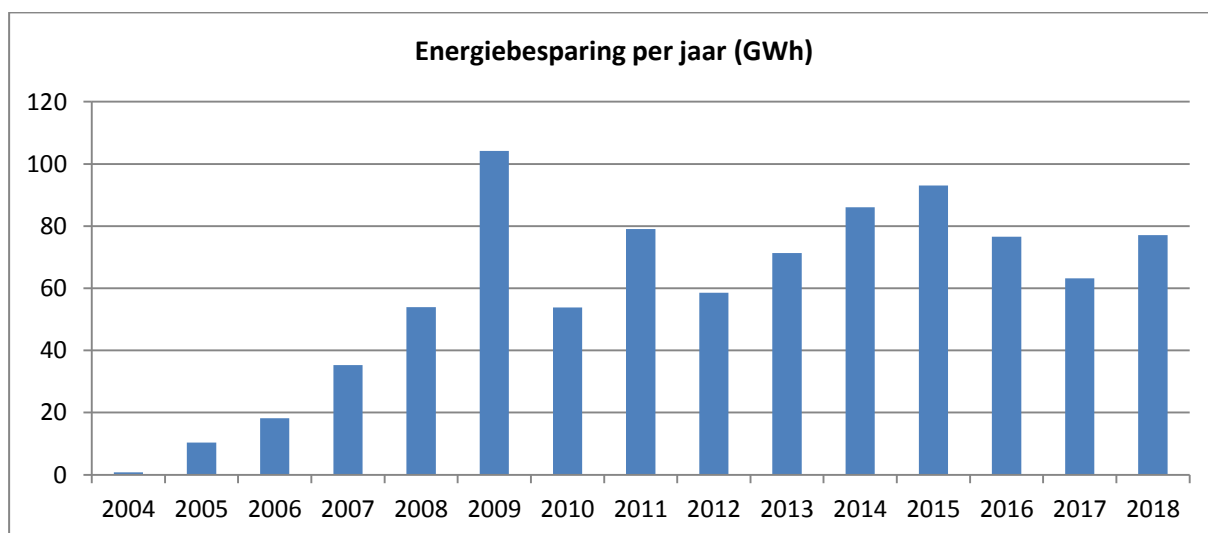

Figuur 30 - Energiebesparing (GWh) per jaar en per soort van premie

Jaarlijks staat de energiebesparing min of meer in verhouding met het in het jaar in kwestie uitgegeven budget. Dat verklaart de daling van de energiebesparingen in 2016 en 2017 ten opzichte van 2015. Bovendien blijkt het duidelijk dat sommige premies meer impact hebben dan andere. De isolatiepremie hebben immers een aanzienlijke impact op het totaal, net als de premie voor de verwarmingsketel. In 2018 werd globaal genomen meer energie bespaard dan in de twee vorige jaren. Dat is vooral te merken aan premie B1 – dakisolatie en premies C1 – verwarmingsketel en C3 – temperatuurregeling.

Figuur 31 - Energiebesparing per jaar (GWh), sinds 2004, over alle premies heen

Tussen 2004 en 2008 ging het aantal types gesubsidieerde premies van 2 naar 14. De evolutie van de energiebesparing is dus evenredig met deze verhoging. 2009 blijft evenwel het belangrijkste jaar, met een recordaantal fotovoltaïsche installaties.

Na een geleidelijke toename sinds 2012 en een groeivertraging in 2016 en 2017, neemt de energiebesparing dit jaar opnieuw toe en overtreft zij zelfs het niveau van 2016.

3. ENERGIEBESPARING GECUMULEERD OVER DE LOOPTIJD VAN DE TECHNOLOGIEËN

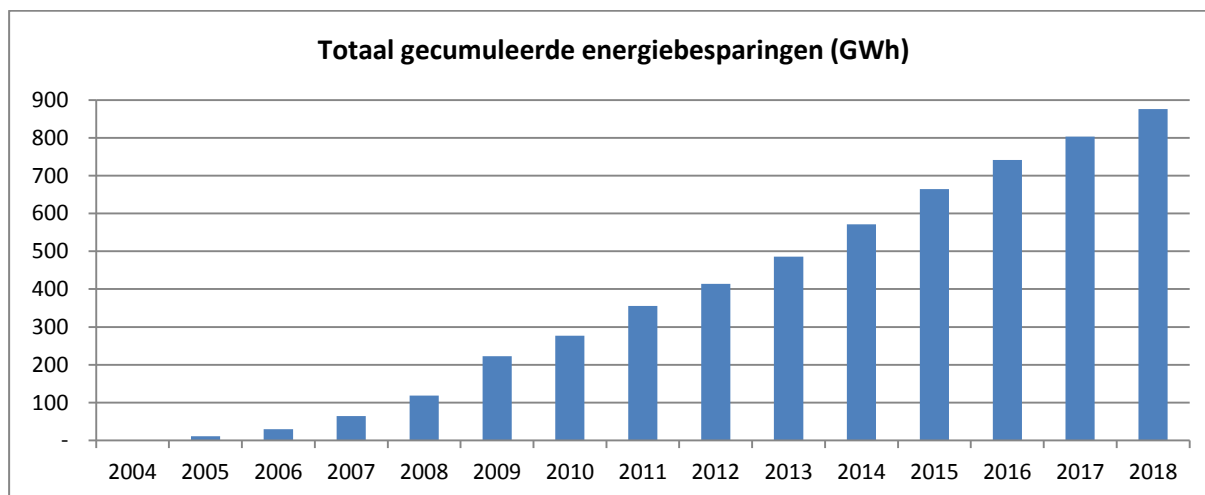
Elke gebruikte technologie heeft een zekere levensduur. Dakisolatie die nu wordt gelegd, zal immers zorgen voor een besparing van een zekere hoeveelheid energie over verschillende tientallen jaren. In onderstaande tabel de voor elke technologie overwogen hypothesen.

Tabel 24 - Hypothesen voor energiebesparing per technologie

Technologie (premietype)	Levensduur (jaar)
B1 - Dakisolatie	30
B2 - Muurisolatie	30
B3 - Vloerisolatie	30
B4 - Plaatsing van isolerende beglazing	30
B10 – Passief- / lage-energiegebouw	30
C1 - Gascondensatieketel	15
C3 – Warmteregulatie	10
C4/C5 - Warmtepomp	15
C7 - Zonneboiler	20
D2 - Zonnepanelen	25
E2 - Installatie voor warmtekrachtkoppeling	10
E4 – Verlichtingsinstallatie	20
E5 - Frequentieregelaar	10
F - Efficiënte huishoudtoestellen	15

De meeste investeringen die verband houden met de in 2004 doorgevoerde premies hebben blijvend positieve effecten en leveren energiebesparingen op tot in 2018. Op die manier neemt de jaarlijkse energiebesparing tussen 2004 en 2018 alleen maar toe en komt ze uit op een totaal van 875,56 GWh, wat overeenstemt met een verminderde CO₂-uitstoot van 188,18 kiloton over deze periode. Als we deze energiebesparing vergelijken met het totale eindenergieverbruik in het BHG (*Leefmilieu Brussel 2016*) dan zien we dat de energiepremies in 2018 een energiebesparing hebben geïnduceerd van **4,3%**.

Figuur 32 - Totaal gecumuleerde energiebesparingen sinds 2004 in GWh

De energiewinst die wordt bewerkstelligd door de meeste sinds 2004 uitgevoerde werkzaamheden duurt eigenlijk nog een heel stuk na 2018 voort. Als men immers de besparingen berekent over de totale looptijd van elke tussen 2004 en 2018 geïnstalleerde technologie, verkrijgt men een volledige besparing van 23,56 TWh. Vermits er tot aan 2018 een totale besparing werd gerealiseerd van 5,64 TWh blijft er voor de volgende jaren een besparing over van 17,92 TWh.

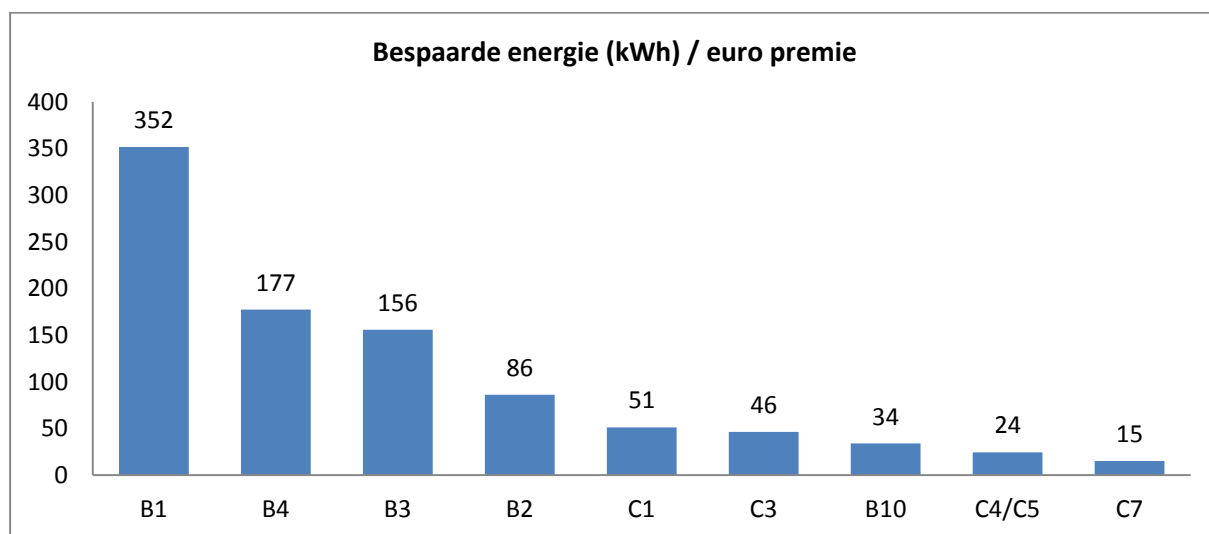
4. CO2-BESPARING

Vervolgens kan men dezelfde oefening doen voor vermeden koolzuurgas per jaar, gecumuleerd en over de looptijd van de verschillende technologieën. Men verkrijgt dan een besparing van 16,58 kt CO2 voor het jaar 2018. Als men deze besparing sinds 2004 cumuleert, krijgt men 1,21 Mt vermeden CO2. Houdt men rekening met de looptijd van elke technologie, dan komt men uit bij een besparing van 5,06 Mt CO2 die niet werd uitgestoten in de atmosfeer.

5. ENERGIEBESPARING IN FUNCTIE VAN HET TOEGEKENDE PREMIEBEDRAG

De geïnde premiebedragen dragen min of meer doeltreffend bij tot de vermindering van het energieverbruik van gebouwen.

Figuur 33 - Bespaarde energie (kWh) / euro premie

Deze grafiek geeft de bespaarde energie weer over de looptijd van de investering, in functie van elke uitgekeerde euro premie.

Premie B1 – dakisolatie blijft in termen van subsidie en energiebesparing de meest efficiënte premie. Premie B4 - isolerende beglazing komt op de tweede plaats, hoewel het premiebedrag laag ligt.

BESLUIT: HET HUIDIGE SYSTEEM

1. HET SYSTEEM VAN DE ENERGIEPREMIES

Als uithangbord van een stimulerend en duurzaam energiebeleid zijn de Energiepremies een investeringssteunmaatregel die Brusselaars informeert en stimuleert, zodat zij de juiste keuze maken bij de energierenovatie van een gebouw en hun energieverbruik - en factuur - kunnen terugschroeven. De premies leveren aldus een niet geringe bijdrage tot de geïntegreerde doelstellingen van het Gewest wat betreft het "Lucht-Klimaat-Energieplan" voor 2020, 2030 en 2050.

Bovendien ondersteunt het systeem een keuze van oplossingen die, in het bijzonder voor renovaties, maar ook voor nieuwbouw, energie-efficiënter - zo niet vernieuwender - zijn dan wat de markt spontaan aanbiedt. Het ondersteunt bovendien ook de Brusselse renovatie- en bouwmarkt.

Van 2004 tot 2011 werd het systeem van de energiepremies uitgevoerd door SIBELGA. Vandaag wordt het technisch en administratief beheerd door Leefmilieu Brussel.

Concreet berust het systeem van de Energiepremies op 3 pijlers:

- een **uitvoeringsprogramma** dat elk jaar de technische en financiële kenmerken van de premies definieert; de jaarlijkse herziening zorgt ervoor dat het wordt afgestemd om de meest geavanceerde technologieën die op de markt beschikbaar zijn;
- een **begrotingsmachtiging** die de beschikbare jaarlijkse begroting voor het premiestelsel bepaalt;
- een **interministerieel protocolakkoord** dat de procedure van de betaling van de premies vlotter laat verlopen.

Sinds 2011 wordt bovendien rekening gehouden met **sociale maatstaven**. Dit betekent dat men bij de berekening van het premiebedrag rekening houdt met 3 inkomenscategorieën en dat woningen die in een RVOHR-zone gelegen zijn (met inbegrip van de Wijkcontracten en het SVG-gebied), automatisch een verhoogde premie krijgen. Jaar na jaar bereikte het systeem van aanpassing van de premies aan de inkomens zijn doel: huisgezinnen met een laag inkomen genieten doorgaans een grotere terugbetaling van hun investering dan andere huisgezinnen.

Het systeem heeft ook neveneffecten: de vaststelling dat er bij de aanvragers een aanzienlijk aantal huiseigenaars-bewoners zijn, doet de vraag van de energierenovatie van huurwoningen rijzen en induceert in 2012 de voorbereiding van een technisch-juridische studie over de 'huisvestingskosten' met de bedoeling om, bij renovaties, de verlaagde energiekosten te verdelen tussen de eigenaars en de huurders. In april 2017 kwam deze studie er.²² De conclusies toonden aan dat men er in het bijzonder op moest letten dat de Energiepremies echte stimuli zijn voor de eigenaars die het gebouw niet bewonen en hen aanzetten tot energie-efficiënte werkzaamheden die zich niet louter beperken tot het zich in orde stellen met de geldende normen. In 2016 werd een stimulerende maatregel ingevoerd in de vorm van een automatische gelijkstelling met categorie C (laag inkomen) voor eigenaars-verhuurders.

²² Uitvoering van een proefproject omtrent de verdeling van de terugbetaling van een energie-investering in een woning binnen het dubbele-plafondsysteem bij eigenaarsduo's en hun huurders in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

2. 2016: EEN JAAR VAN VERANDERINGEN

In het uitvoeringsprogramma van Energiepremies voor 2016 is rekening gehouden met heel wat lessen die in het verslag 2015 getrokken worden. Het wil rationeler zijn voor de meest doeltreffende werkzaamheden (audit, isolatie en verwarming), maar ook meer oog hebben voor eenieders behoeften: er werden nieuwe doelgroepen bepaald, die vanaf nu automatisch gekoppeld worden aan inkomenscategorie C (lage inkomens). Het gaat om:

- collectiviteiten;
- mede-eigendommen;
- eigenaars-verhuurders.

Het premiestelsel werd over meer dan een jaar gestabiliseerd, zodat aanvragers hun werkzaamheden beter kunnen plannen. De voorkeursbedragen voor de doelgroepen hebben evenwel niet het verhoopte effect gesorteerd. 2016 tikte dan ook af op een sterke onderbenutting van de beschikbare middelen.

3. 2017: DE DOELGROEPEN NEMEN HET STELSEL OVER EN ZIJN DUIDELIJK IN STIJGENDE LIJN

In 2017 vond er ten opzichte van het jaar ervoor geen ingrijpende wijziging van het stelsel plaats, met uitzondering van de verbreding van de voorkeurscategorie naar nieuwe collectiviteiten. Het beschikbare budget bedroeg 21,6 miljoen euro waarvan er 12 miljoen euro werd gebruikt voor de uitbetaling van ongeveer 7.600 premies.

Het opnemen van nieuwe doelgroepen in categorie C verhoogde het budget met om en bij 940K euro. Dit bedrag is verdubbeld ten opzichte van 2016, wat al op een progressie in de goede richting wijst.

4. 2018: VERHOOGING VAN HET TOEGEKENDE BEDRAG VOOR DAKISOLATIE EN VOOR DE DOELGROEPEN

Dit jaar werd er evenmin begonnen aan een ingrijpende wijziging van het ingevoerde stelsel. Het stelsel van 2018 is geënt op de vereenvoudiging en de stabiliteit van in 2016, net zoals dat het geval was voor het stelsel van 2017. Het totaalbudget van 22 miljoen euro is ongewijzigd gebleven.

Daarentegen werden enkele kleine wijzigingen aangebracht, namelijk de toevoeging van twee nieuwe doelgroepen aan de voorkeurscategorie (sportcomplexen en beschutte werkplaatsen), maar vooral de verhoging van de bedragen voor premie B1 - dakisolatie. Deze verhoging van het premiebedrag, gecombineerd met een versoepeling van de administratieve voorwaarde omtrent de indiening van de premiedossiers (1 jaar na de laatste factuur in plaats van 4 maanden), moest de tendens van onderbenutting van het budget van de twee voorgaande jaren helpen tegengaan.

Van het totaalbudget van 22 miljoen euro werd ongeveer 14,6 miljoen euro gebruikt om ongeveer 10.000 premies uit te betalen. Als we even stilstaan bij de budgettaire verdeling stellen we vast dat de toegekende premies:

- vooral werden toegekend aan **huisgezinnen**, die nagenoeg 84% van de toegekende premies ontvingen, wat 74% van het totale uitgekeerde bedrag vertegenwoordigt; deze premies gingen voor 67% naar de bewoners van de woningen;
- vooral betrekking hadden op werken aan de **woningen**: dat was het geval voor 98% van de toegekende premies, wat 93% van het uitgekeerde totaalbedrag vertegenwoordigt;
- voornamelijk op renovatiewerkzaamheden betrekking **hadden**;
- voornamelijk, over de verschillende sectoren heen, gingen naar dakisolatie (37% van de bedragen), dan de plaatsing van efficiënte verwarmingsketels (21%) en tot slot de muurisolatie (20%);
- zullen gezorgd hebben voor een energiebesparing van 77,12 GWh, het equivalent dus van het verbruik van 5.000 Brusselse huisgezinnen.

De gelijkstelling van de nieuwe doelgroepen aan categorie C, deed het toegekende bedrag met bijna 1,4 miljoen euro toenemen, wat een stijging met 60% ten opzichte van 2017 vertegenwoordigt; er is dus een progressie merkbaar in de gewenste richting.

5. KORTOM, EEN SYSTEEM DAT BERUST OP BEPROEFDE INSTRUMENTEN DIE VOORTDUREND WORDEN BIJGESTELD, MAAR MOMENTEEL BEGROTINGSGEWIJS ONDERBENUT WORDEN

De 3 pijlers van het systeem werden beproefd door de toestroom van aanvragen in 2012-2013 en de daaruit voortvloeiende schuld en aanzuiveringsmaatregelen. Hun gezamenlijke werking blijft bemoedigende resultaten opleveren.

Algemeen heeft het systeem het belang aangetoond van een sterk informatiesysteem, dat voortdurend wordt beoordeeld en bijgesteld. Het werd verder geoptimaliseerd door de invoering van een informaticatoepassing voor de behandeling van de premies in 2012.

In het programma voor het stelsel van Energiepremie dat sinds 2016 werd ingevoerd, is rekening gehouden met heel wat lessen die in het verslag van het jaar 2015 getrokken worden. Het staat nu rationeler ten aanzien van de efficiëntste werkzaamheden (audit, isolatie en verwarming), maar heeft ook meer oog voor ieders noden. De voorkeursbedragen voor de doelgroepen beginnen daarenboven het verhoopte effect te krijgen en hoewel het jaar eindigt op een zware onderbenutting van de beschikbare middelen zijn de aan deze doelgroep toegekende bedragen, het moet gezegd, jaar op jaar toegenomen.

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering heeft op 27 september 2018 het stelsel van de Energiepremie voor 2019 goedgekeurd, voor een globaal budget van 18 miljoen euro. Dit jaar werd er evenmin begonnen aan een ingrijpende wijziging van het ingevoerde stelsel. Het stelsel van 2019 is geënt op de vereenvoudiging en de stabiliteit van in 2016, net zoals dat het geval was voor het stelsel van 2017 en 2018. In 2019 worden echter enkele kleine wijzigingen aangebracht, namelijk de verhoging van de bedragen voor premie B2 - muurisolatie langs buiten en premie C1 - condensatieketel en de gelijkstelling van de inkomenscategorieën met die van de renovatiepremie. Er zal ook een nieuwe verwarmingspremie ingevoerd worden die de periodieke controle van gasinstallaties bij kwetsbare huishoudens subsidieert. Deze nieuwe premie, de zogenaamde premie C8 - periodieke controle, wordt toegekend aan alle huishoudens die hun gasverwarmingsketel of gasboiler laten controleren, tot een bedrag van 100 euro per periodiek inspectiecertificaat. Deze

nieuwe maatregelen moeten de tendens van onderbenutting van het premiebudget helpen tegengaan.

Binnenkort komt er een denkoefening omtrent een voorstel voor een premiestelsel 2020 dat in de lijn blijft van de herziening in 2016, maar ook een betere benutting toelaat van de budgettaire middelen die tot onze beschikking staan.